

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА
МАРКЕТИНГУ

Горелов Е.В.

ДИПЛОМНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Київ, 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки України

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. ДАЛЯ
(повне найменування вищого навчального закладу)

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ
(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА
МАРКЕТИНГУ
(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))


Пояснювальна записка

до дипломної роботи бакалавра
(освітній рівень)

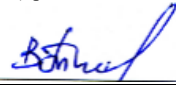
на тему: «Підвищення ефективності діяльності підприємства»

Виконав: здобувач гр. МЕН-19з
напряму підготовки (спеціальності)

073 «Менеджмент»
(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Горелов Е.В.
(прізвище та ініціали)  (підпис)

Керівник Бучнєв М.М.
(прізвище та ініціали)  (підпис)

Рецензент  Тищенко В.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Зав. кафедрою публічного управління,
менеджменту та маркетингу

 Хандій О.О.

Київ, 2023

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В.ДАЛЯ

(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут, факультет, відділення факультет економіки і управління
Кафедра, циклова комісія кафедра публічного управління, менеджменту та маркетингу

Освітній рівень бакалавр

Спеціальність 073 Менеджмент

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідуючий кафедрою публічного
управління, менеджменту
та маркетингу



д.е.н., проф. Хандій О.О.

24 квітня 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Горелов Ельдар Володимирович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Підвищення ефективності діяльності підприємства»
керівник роботи Бучнів М.М, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «08» травня 2023р.
№ 64с-1

2. Строк подання студентом роботи 12.06.2023

3. Вихідні дані до роботи дані річних звітів і планів фінансово-економічного розвитку підприємства, статистична звітність, інформація періодичних видань, рекомендації науково-дослідних установ.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні аспекти підвищення ефективності діяльності підприємства

2. Аналіз діяльності підприємства та виявлення резервів підвищення його ефективності

3. Розробка заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Фактори впливу на ефективність діяльності підприємства відповідно до категорій показників; структура продукції АТ «МОТОР СІЧ»; SWOT-аналіз підприємства; вертикальний аналіз активів в АТ «МОТОР СІЧ»; горизонтальний аналіз активів в АТ «МОТОР СІЧ»; структура необоротних та оборотних активів підприємства; заходи підвищення ефективності діяльності АТ «МОТОР СІЧ» в умовах воєнного конфлікту; внутрішні та зовнішні фактори впливу на розвиток АТ «МОТОР СІЧ»; індивідуальний план заходів для підвищення ефективності діяльності підприємства; оновлена маркетингова стратегія АТ «МОТОР СІЧ».

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 24.04.2023

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Затвердження та надання теми роботи	квітень 2023 р.	
2.	Обґрунтування актуальності теми роботи	квітень 2023 р.	
3.	Робота з бібліографічними джерелами, підготовка матеріалів для написання першого розділу роботи	квітень 2023 р.	
4.	Надання матеріалів по першому розділу роботи	квітень 2023 р.	
5.	Збір інформації для написання другого розділу роботи	травень 2023 р.	
6.	Надання матеріалів по другому розділу роботи	травень 2023 р.	
7.	Підготовка матеріалів та написання третього розділу роботи	травень 2023 р.	
8.	Надання матеріалів по третьому розділу роботи	травень 2023 р.	
9.	Написання висновків, заключне оформлення роботи та демонстраційних матеріалів	червень 2023 р.	
10.	Підготовка доповіді до захисту роботи	червень 2023 р.	

Здобувач



(підпис)

Горелов Е.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи



(підпис)

Бучнів М.М.

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Текст стор. 79, табл. 6, рис. 8, дод. 1.

Ефективність, діяльність підприємства, стратегічне управління, оптимізація бізнес-процесів, управління ризиками, фінансовий менеджмент, логістика та постачання, інновації та технологічний розвиток, конкурентоспроможність, якість продукції та послуг, кадровий менеджмент, маркетингові стратегії, соціальна відповідальність підприємства

У дипломній роботі бакалавра досліджені питання підвищення ефективності діяльності підприємства, розглянуто основні проблеми, що впливають на ефективність підприємства, такі як неефективне управління, відсутність стратегічного планування, недостатня увага до фінансового менеджменту та інші. В роботі аналізується сучасний досвід підвищення ефективності підприємств та пропонуються рекомендації щодо оптимізації бізнес-процесів, управління ризиками, логістики та постачання, кадрового менеджменту та інші.

У результаті дослідження розроблений індивідуальний план заходів для підвищення ефективності діяльності АТ «МОТОР СІЧ», що дозволить досягти більш високих результатів та конкурентних переваг на ринку. Запропоновано впровадження оновленої маркетингової стратегії з врахуванням ефективної рекламної кампанії.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Поняття та методи оцінки ефективності діяльності підприємства	8
1.2. Фактори що впливають на ефективність діяльності підприємства	14
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВИЯВЛЕННЯ РЕЗЕРВІВ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ	24
2.1. Загальна характеристика АТ «МОТОР СІЧ»	24
2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності АТ «МОТОР СІЧ»	29
2.3. Виявлення проблем та резервів підвищення ефективності діяльності підприємства	39
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	44
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	46
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	56
ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку економіки, вирішальним фактором успішної діяльності підприємства є його ефективність. Конкурентоспроможність підприємства, стабільність його фінансового стану та забезпечення стійкого розвитку визначаються здатністю керівництва організувати та оптимізувати роботу, що сприяє досягненню максимальних результатів.

Рівень ефективності виробничої діяльності на промисловому підприємстві відіграє дуже важливу роль в забезпеченні ефективності розвитку економіки країни, тому що завдання ефективного використання ресурсів вирішуються саме на рівні підприємства.

Зміна умов ведення бізнесу, періодичні коливання на фінансових ринках, що змінюють швидкість і напрямок руху капіталу, інтернаціоналізація бізнесу, посилення конкуренції між вітчизняними та іноземними виробниками, розвиток комп'ютеризації, поява нових видів ризиків у діяльності компаній - мають не тільки економічний, а й соціальний та політичний характер, необхідність створення стабільних конкурентних умов та швидкої адаптації до поточного конкурентного середовища радикально вплинула на діяльність підприємств. Сучасний бізнес-простір характеризується появою швидких змін у різних аспектах діяльності підприємства.

Актуальність дипломної роботи обумовлена тим, що підвищення ефективності діяльності підприємства є основним завданням управління, незалежно від рівня ринкової економіки та зовнішнього середовища. Вивчення теоретичних підходів до підвищення ефективності діяльності підприємства, розробка методів аналізу та оцінки поточного стану, а також розробка заходів щодо підвищення ефективності мають практичне значення для вирішення цієї проблеми.

Метою даної дипломної роботи є виявлення резервів та можливостей для підвищення ефективності діяльності підприємства, а також розробка конкретних рекомендацій щодо оптимізації його роботи.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- Вивчити теоретичні аспекти підвищення ефективності діяльності підприємства.
- Провести аналіз діяльності підприємства та виявити проблеми та резерви підвищення ефективності.
- Розробити заходи щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.
- Оцінити ефективність запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процеси управління підприємством. Предметом дослідження є методи та інструменти підвищення ефективності діяльності підприємства.

Методи дослідження включають історичний, порівняльний, системний, статистичний аналіз, експертні оцінки та моделювання.

Робота включає вступ, 3 розділи, висновки, список використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 79 сторінок. Містить 6 таблиць, 8 рисунків, 1 додаток, список використаних джерел налічує 47 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття та методи оцінки ефективності діяльності підприємства

Оцінка ефективності діяльності підприємства є важливим етапом управління бізнесом. Це процес, який дозволяє визначити, наскільки добре підприємство виконує свої цілі та завдання. В даному підрозділі дипломної роботи будуть розглянуті поняття та методи оцінки ефективності діяльності підприємства.

Поняття ефективності діяльності підприємства включає в себе різні аспекти, такі як фінансову стійкість, рентабельність, конкурентоспроможність та інші. Оцінка ефективності діяльності підприємства може бути проведена за допомогою різних методів, таких як фінансовий аналіз, балансовий звіт, показники ринкової діяльності та інші.

У зарубіжній практиці як синонім терміна «результативність господарювання» зазвичай застосовується термін «продуктивність системи виробництва та обслуговування», коли під продуктивністю розуміють ефективне використання ресурсів (праці, капіталу, землі, матеріалів, енергії, інформації) за виробництва різноманітних товарів і послуг [5].

Родовою ознакою ефективності (продуктивності) може бути необхідність досягнення мети виробничо-господарської діяльності підприємства (організації) з найменшими витратами суспільної праці або часу.

У кінцевому підсумку змістове тлумачення ефективності (продуктивності) як економічної категорії визначається об'єктивно діючим законом економії робочого часу, що є основоположною субстанцією багатства й мірою витрат, необхідних для його нагромадження та використання суспільством. Саме тому підвищення ефективності виробництва треба вважати конкретною формою вияву цього закону.

Важливим стратегічним завданням на етапі розвитку підприємства будь-якої галузі є досягнення належного рівня його економічної ефективності як основи його конкурентоспроможності на сучасному ринку. Дієвий вплив на результат здійснюють різноманітні зовнішні та внутрішні фактори, які залежать від виду діяльності підприємства та галузі, у якій воно її проваджує. В економічній ситуації, що склалася, багато підприємств часто спрямовують свої зусилля на скорочення витрат, не враховуючи ризику погіршення показників діяльності або зниження ефективності. Саме тому, на нашу думку, необхідно застосувати структурний та комплексний підхід, націлений на скорочення витрат і підвищення ефективності, що дасть змогу суб'єктам господарювання мінімізувати такі ризики.

Процес виробництва в підприємстві здійснюється за належної взаємодії визначальних його чинників, а саме персоналу (робочої сили), засобів та предметів праці. Використовуючи наявні засоби виробництва, персонал підприємства виробляє суспільно корисну продукцію або надає виробничі й побутові послуги. Це означає, що, з одного боку, мають місце затрати живої та уречевленої праці, а з іншого боку, є результати виробництва.

Ефективність – інтегрована економічна категорія, яка відображає виробничі відносини щодо економії сукупних затрат уречевленої та живої праці на отримання кінцевого позитивного результату. Категорія «ефективність» на рівні підприємства характеризує зв'язок між величиною отриманого результату від його діяльності та кількістю інвестованих або витрачених у виробництві ресурсів. Підвищення ефективності можна досягти шляхом використання меншої кількості ресурсів для створення такого результату або за використання такої самої кількості ресурсів чи більшого випуску з відносно меншою кількістю ресурсів для створення більшого результату [1].

Оскільки підприємство є відкритою системою, що функціонує в умовах ринкової економіки, проблему ефективності його діяльності можна розглядати з позицій різних зацікавлених сторін.

Як економічна категорія ефективність має різновиди, зокрема:

- економічна ефективність, що відображає відповідність витрат і результатів діяльності підприємства цілям та інтересам його учасників у грошовій формі;
- соціальна ефективність, що відображає відповідність витрат і соціальних результатів діяльності підприємства цілям і соціальним інтересам суспільства;
- екологічна ефективність, що відображає відповідність витрат і екологічних результатів інтересам держави й суспільства.

Розгляд проблеми ефективності під різними кутами зору й оцінювання її для різних цілей і користувачів інформації зумовлюють багатоваріантність підходів до визначення ефективності діяльності підприємства. Питання трактування економічної ефективності на сучасному етапі розвитку відносин як ключової категорії в економічній та організаційній науці і практиці зумовлює необхідність визначення її сутності та змісту (табл. 1).

Таблиця 1.1

Сутність поняття «економічна ефективність»

<i>Автор</i>	<i>Сутність поняття «економічна ефективність»</i>
В.Г. Андрійчук	Відношення між отримуваними результатами виробництва, тобто продукцією і матеріальними послугами, з одного боку, і витратами праці та засобів виробництва, з іншого боку.
Н.В. Савенко	Результат виробничої діяльності, що виражається у вигляді співвідношення між підсумками господарської діяльності та витратами ресурсів.
С.В. Мочерний, С.А. Єрохін, Л.О. Каніщенко	Досягнення найбільших результатів за найменших витрат живої та уречевленої праці.
Долан Е.Дж., Д. Ліндсей	Стан речей, за якого неможливо здійснити жодної зміни, яка більш повно задовольняла би бажання однієї людини, не перешкоджаючи задоволенню бажань іншої людини.
Р. Макміллан	Виробництво найкращої або оптимальної комбінації продукції на основі використання найбільш ефективної комбінації ресурсів.
О.В. Шнипко	Комбінація ресурсів, що дає змогу досягти максимального випуску товарів з найменшими витратами.
О.О. Слюсаренко	Найважливіший показник результативності діяльності підприємства, який є зіставленням результатів цієї діяльності з витратами на її здійснення, а також визначається відношенням результатів до витрат.

<i>Автор</i>	<i>Сутність поняття «економічна ефективність»</i>
А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк	Результативність економічної діяльності реалізації економічних програм та вжиття заходів, що характеризуються відношенням отриманого економічного ефекту (результату) до витрат ресурсів, які зумовили отримання цього результату.

Економічна ефективність – це отримання максимально можливих благ від наявних у розпорядженні ресурсів. Проблемою економічної ефективності найчастіше є проблема вибору, що стосується того, що, як і яким чином проводити, як розподіляти ресурси, капітал і прибуток. Від рівня економічної ефективності багато в чому залежить вирішення низки соціально-економічних завдань, таких як підвищення рівня життя населення, швидке зростання економіки, вдосконалення умов праці та відпочинку, зниження рівня інфляції [13].

Поділяючи погляди провідних вчених на визначення економічної ефективності, пропонуємо власне бачення цієї категорії. Економічна ефективність – результат фінансово-економічної діяльності суб'єкта господарювання, який покриває усі витрати на її здійснення та містить чистий прибуток, що залишається для розвитку бізнесу.

Оцінка діяльності фірми за кінцевими результатами - справа дуже складна, оскільки передбачає використання різних критеріїв і оцінку результатів окремо по кожному підрозділу. Вибір критеріїв залежить від управлінських рішень і від рівня самостійності підрозділу. Так, центри прибутку оцінюють результати діяльності за прибутковістю, рівень якої визначається вищим керівництвом фірми, або прибуток максимізується. Підприємства оцінюють результати діяльності за рівнем витрат виробництва, так як є центрами витрат виробництва, або за результатами економії на витратах. Кожна фірма розробляє свої методи оцінки кінцевих результатів діяльності.

Для оцінки результатів господарської діяльності фірми використовується набір показників, які розраховуються на основі фінансової звітності фірми. Це

показники ефективності господарської діяльності фірми (operating performance ratio):

- прибутку;
- рентабельності реалізації продукції;
- рентабельності активів;
- рентабельності власного і позикового капіталу;
- прибутковості акціонерного капіталу.

Вартість реалізованої продукції визначається як добуток ціни за одиницю на кількість виробленої продукції:

Вартість реалізованої продукції = Кількість виробленої продукції * Ціна одиниці продукції.

Вартість виробленої продукції в поточному періоді може змінюватися залежно від зміни обсягу приросту виробленої та реалізованої продукції та зміни ціни продукту.

Якщо підприємство виробляє не один вид продуктів, а декілька, то вартість реалізованої продукції визначається як сума вартостей реалізованих продуктів кожного виду. Отже, загальна сума реалізації по підприємству залежить від асортименту продукції, що випускається і від питомої ваги кожного продукту в загальному обсязі випуску.

Ефективність виробничої діяльності фірми розраховують різними способами. Найважливіший з них - розрахунок показника ефективності (результативності) як співвідношення вартості реалізованої продукції (послуг) з витратами на виробництво.

Ефективність - відношення вартості реалізованої продукції до реальних витрат виробництва.

Фінансовий аналіз є одним з найбільш поширених методів оцінки ефективності діяльності підприємства. Він включає в себе аналіз фінансових звітів підприємства, таких як баланс, звіт про прибутки та збитки, готовність до

сплати зобов'язань та інші. Фінансовий аналіз дозволяє визначити фінансову стійкість підприємства, його рентабельність та інші показники ефективності.

Балансовий звіт є іншим методом оцінки ефективності діяльності підприємства. Він надає інформацію про стан активів та пасивів підприємства, що дозволяє визначити його фінансову стійкість та здатність виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та іншими зацікавленими сторонами.

Показники ринкової діяльності є ще одним методом оцінки ефективності діяльності підприємства. Вони включають в себе такі показники, як частка ринку, зростання продажів та інші. Ці показники дозволяють визначити конкурентоспроможність підприємства, його уподобання споживачів та інші аспекти, які впливають на його ефективність.

Вибір конкретного методу для оцінювання ефективності управління діяльністю підприємства визначається наступними критеріями: інтерпретація результатів, виявлення слабких сторін, різноманітність показників, кількість аналітиків, витрати часу, фінансові витрати, рівень об'єктивності, доступність використання, оперативність застосування, поширеність застосування, доступність програмного продукту, достовірність результатів.

Трансформація світових систем господарювання на тлі глобалізації ринків і посилення конкуренції здійснює міцний поштовх щодо відновлення й модернізації економічних процесів та систем в структурі національної економіки. Розвиток підприємництва сприяє вирішенню важливих для країни соціально-економічних проблем. Підприємництво, особливо малий бізнес, перевагою якого є мобільність, здатність до швидкої адаптації відповідно до вимог зовнішнього середовища, використання інновацій та новітніх технологій, залишається основним фактором трансформації економічних процесів та систем, соціально-економічних перетворень кожної адміністративно-територіальної одиниці та держави в цілому. Розвиток малого бізнесу є запорукою демократизації економіки і суспільного життя [10].

Отже, одним із головних чинників формування в Україні середнього класу, становлення демократії, побудови громадянського суспільства є функціонування та розвиток підприємництва, яке в умовах системної перебудови національної економіки виступає гарантом стабільності економіки, розвитку соціально-економічних систем і суб'єктів ринку та підвищення рівня життя громадян. Оцінка ефективності діяльності підприємства є важливим етапом управління бізнесом.

Таким чином, підсумовуючи можна зазначити, що для оцінки результатів господарської діяльності фірми використовується набір показників ефективності господарської діяльності фірми, а саме прибуток, рентабельність реалізації продукції, рентабельність активів, рентабельність власного і позикового капіталу та прибутковість акціонерного капіталу. Найважливішим способом розрахунку ефективності виробничої діяльності є розрахунок показника ефективності (результативності) як співвідношення вартості реалізованої продукції (послуг) з витратами на виробництво. Не менш важливим є спосіб оцінки діяльності підприємства, що полягає у порівнянні фактичних і нормативних (планових) показників. Більш складний метод оцінки ефективності діяльності підприємства полягає в оцінці рівня взаємозв'язку між витратами і результатами. Проведення такого аналізу вимагає спеціально розробленого математичного інструментарію - побудови виробничої функції. Аналіз виробничої функції дозволяє кількісно виміряти вплив різних витрат на кінцевий результат (прибуток), оцінити вплив різних факторів.

1.2. Фактори що впливають на ефективність діяльності підприємства

Фактори, що впливають на ефективність діяльності підприємства, є важливим аспектом управління бізнесом. Успішність підприємства залежить від багатьох факторів, таких як ефективність використання ресурсів, якість продукту або послуг, конкурентоспроможність, наявність кваліфікованого персоналу, ефективність маркетингу та ін.

Першим з факторів є ефективність використання ресурсів, таких як праця, матеріали, обладнання та фінанси. Підприємство повинно ефективно використовувати свої ресурси, щоб забезпечити максимальну прибутковість та мінімальні витрати. Сутність фактору ефективності використання ресурсів полягає в тому, щоб максимально оптимізувати використання наявних ресурсів, які є важливими для функціонування підприємства. Це може включати в себе ефективне використання людських ресурсів, матеріальних ресурсів, обладнання та фінансів.

Ефективне використання ресурсів означає забезпечення максимального результату з мінімальних витрат. Це може бути досягнуто шляхом оптимізації процесів виробництва, зменшення витрат на енергію та воду, використання інноваційних технологій та процесів, а також зменшення відходів та мінімізації витрат.

Ефективне використання ресурсів є важливим фактором успішності підприємства, оскільки допомагає забезпечити максимальну прибутковість та конкурентоспроможність на ринку. Водночас, недоцільне використання ресурсів може призвести до збільшення витрат, зменшення прибутковості та загрози для стійкого розвитку підприємства. Тому ефективне використання ресурсів є важливим елементом стратегії управління підприємством [9].

Другим фактором є якість продукту або послуг, яку надає підприємство. Якість виробів та послуг є ключовим фактором, який визначає задоволеність клієнтів та їх лояльність до бренду. Цей фактор включає в себе різноманітні параметри, такі як надійність, функціональність, ефективність, зручність використання, естетичний дизайн та інші характеристики, які впливають на сприйняття клієнтів та їх задоволеність продуктом або послугою. Важливо, щоб підприємство забезпечувало високу якість своїх продуктів та послуг, щоб задовольняти потреби та очікування своїх клієнтів та зберігати свою конкурентоспроможність на ринку.

Третім фактором є конкурентоспроможність. Підприємство повинно мати конкурентну перевагу, щоб зберігати свої позиції на ринку та забезпечувати стабільне зростання. Фактор конкурентоспроможності підприємства - це комплекс параметрів та характеристик, які дозволяють підприємству відрізнятися від інших учасників ринку та забезпечувати своє стійке місце на ринку. Серед таких факторів можна виділити якість продукту або послуги, цінову політику, рівень обслуговування клієнтів, інноваційність, ефективність виробництва та інші. Важливо, щоб підприємство постійно вдосконалювало свої фактори конкурентоспроможності, щоб зберігати своє місце на ринку та забезпечувати стабільний розвиток.

Четвертим фактором є наявність кваліфікованого персоналу. Працівники повинні мати високу кваліфікацію та бути мотивованими для досягнення успіху підприємства. Фактор наявності кваліфікованого персоналу є дуже важливим для успіху будь-якого підприємства. Якість та ефективність роботи залежать від рівня кваліфікації та професійних навичок працівників. Наявність кваліфікованого персоналу дозволяє підприємству забезпечувати високий рівень якості продукту або послуги, ефективно організовувати виробництво та забезпечувати задоволення клієнтів. Крім того, кваліфікований персонал може бути ключовим фактором інноваційного розвитку підприємства та досягнення конкурентних переваг на ринку. Тому, підприємствам важливо звертати увагу на підвищення кваліфікації свого персоналу, залучати нових кваліфікованих співробітників та використовувати сучасні методи навчання та розвитку.

П'ятим фактором є ефективність маркетингу. Підприємство повинно мати ефективну маркетингову стратегію, яка допоможе залучити нових клієнтів та зберегти існуючих. Фактор ефективності маркетингу - це комплекс заходів та стратегій, які використовуються підприємством для забезпечення успіху на ринку. Цей фактор включає в себе різноманітні аспекти маркетингу, такі як дослідження ринку та аналіз конкурентів, розробка та реалізація маркетингових стратегій, позиціонування бренду та просування продукту або послуги на

ринку. Важливо, щоб підприємство мало чітку стратегію маркетингу, яка відповідає потребам та очікуванням цільової аудиторії, та активно використовувала інструменти маркетингу для залучення нових клієнтів та збереження старих. Якість та ефективність маркетингу можуть бути ключовим фактором успіху підприємства на ринку та забезпечення його конкурентоспроможності [9].

Усі ці фактори взаємозв'язані та впливають на ефективність діяльності підприємства.

Характеристика факторів, які чинять вплив на економічну ефективність господарської діяльності підприємства наведені на рис. 1.1.



Рис. 1.1. Фактори, які здійснюють вплив на економічну ефективність господарської діяльності підприємства

Характеризуючи фактори впливу на ефективність фінансово-господарської діяльності, доцільно розмежувати їх на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні залежать від результативності роботи управлінського персоналу і колективу підприємства, виражають результати діяльності підприємства, а зовнішні кількісно визначають рівень використання виробничих і фінансових ресурсів.

Серед зовнішніх факторів слід виділити вплив природно-кліматичних умов. Випуск готової продукції повинен бути підтверджений попитом на ринку, а також наявністю платоспроможного споживача, який має досить фінансових ресурсів, щоб її придбати. Доступність до кредитних ресурсів, а також наявність потенційних інвесторів дасть підприємству змогу розширити обсяги виробництва продукції, а також провести модернізацію, реконструкцію, переоснащення виробничих потужностей, закупити нове обладнання і технології. Державна підтримка також відіграє суттєву роль, оскільки допомагає спростити податкове навантаження, розрахунки з бюджетами різних рівнів.

Таким чином, основними чинниками підвищення ефективності виробництва підприємства є підвищення рівня його технічного оснащення, підвищення якості управління, організації виробництва і праці, оптимізація обсягу і структури виробництва.

Також, фактори підвищення ефективності діяльності підприємства можуть бути класифіковані за трьома основними ознаками:

- 1) за основними напрямками розвитку та вдосконалення виробництва, які є комплексами технічних, організаційних та соціально-економічних заходів, на основі яких досягається економія суспільної праці;
- 2) за джерелами підвищення ефективності (зниження трудомісткості, матеріаломісткості, фондомісткості та капіталомісткості виробництва, економії часу, раціонального використання природних ресурсів);
- 3) за сферою застосування фактори поділяють на народногосподарські, міжгалузеві, регіональні, галузеві та внутрішньовиробничі.

Першочергове значення в галузі зростання економічної ефективності виробництва надається раціональному використанню виробничого потенціалу, максимальному скороченню різних втрат, режиму економії затрат і ресурсів.

Фактори, що впливають на ефективність діяльності підприємства, відповідно до категорій показників наведені на рис. 1.2.

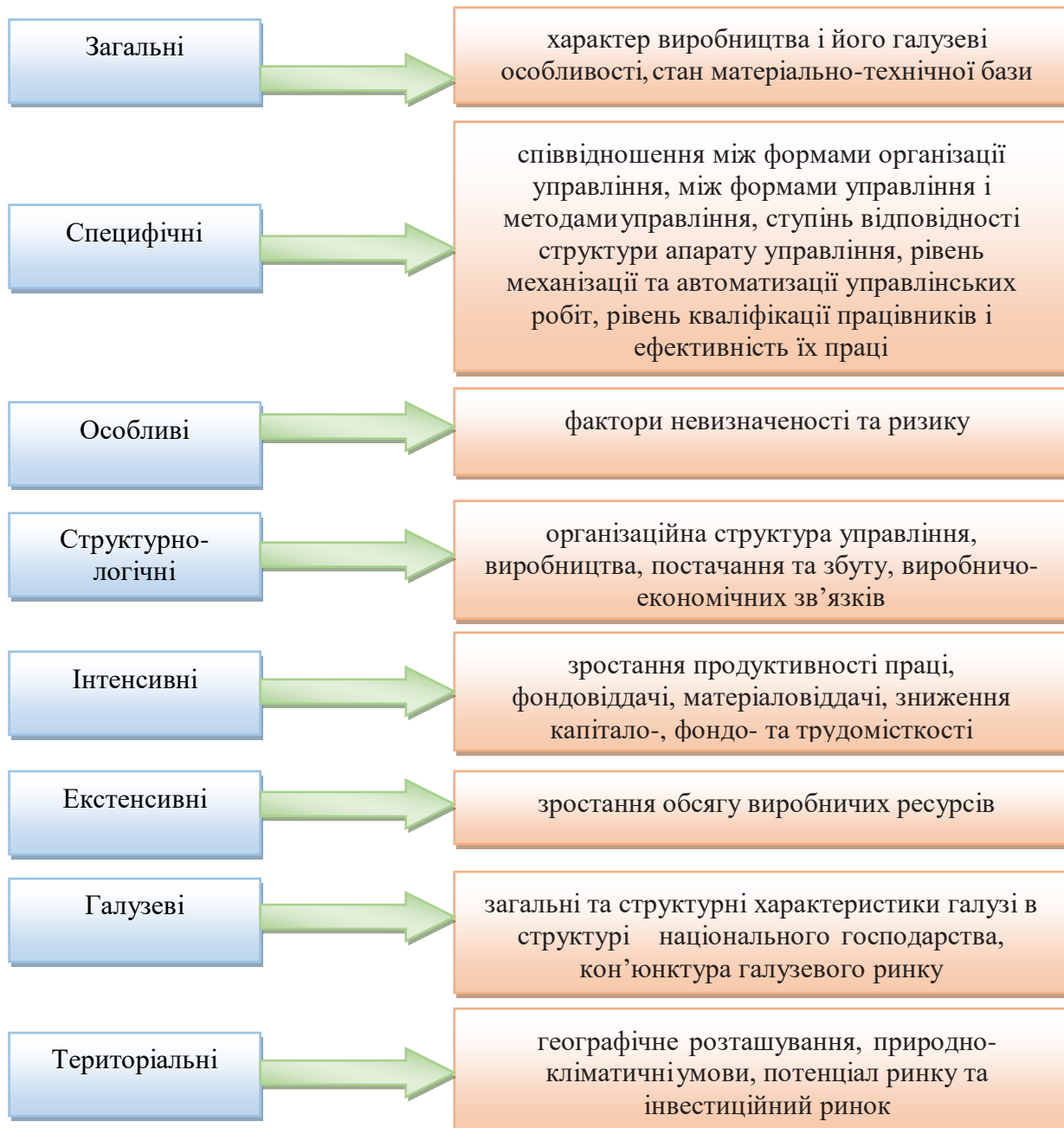


Рис. 1.2. Фактори впливу на ефективність діяльності підприємства відповідно до категорій показників [38]

Рівень ефективності діяльності підприємства залежить також від зовнішніх та внутрішніх чинників.

До зовнішніх слід віднести:

- державну та соціальну політику (діяльність владних структур, законодавство, фінансові інструменти, економічні нормативи);
- інституційні механізми (дослідні й навчальні центри, інститути, асоціації);
- інфраструктуру (інноваційні фонди, комерційні банки, фондові біржі, інформаційні мережі, транспорт, торгівля);
- структурні зміни в суспільстві та економіці (у сфері технологій, наукових досліджень, складі персоналу за ознаками освіченості та кваліфікації) тощо.

Внутрішні чинники розподіляють на «тверді», тобто ті, що піддаються вимірюванню та мають фізичні параметри (технологія, устаткування, матеріали, енергія, вироби), та «м'які» (організація і система управління, працівники, методи роботи, стиль управління). Кожне підприємство мусить постійно контролювати процес використання внутрішніх чинників через розроблення та послідовну реалізацію власної програми підвищення ефективності діяльності, а також враховувати вплив на неї зовнішніх чинників [26, с. 24–32].

Кількісна оцінка внутрішньовиробничих чинників дається щодо технічного та організаційного вдосконалення виробництва, а саме зниження трудомісткості і зростання продуктивності праці, зменшення матеріалоємності та економії матеріальних ресурсів, економії від зниження витрат виробництва і приросту прибутку й рентабельності, приросту виробничих потужностей і випуску продукції, економічного ефекту від вжиття заходів, а також конкретних розмірів капітальних витрат і термінів вжиття заходів.

Найважливішою попередньою умовою створення цілісного та ефективного господарського механізму, адаптації підприємств до умов

регульованого ринку є подальша розробка комплексу теоретичних і методичних питань у плануванні та обліку. У зв'язку з цим виникає необхідність конкретизації напрямів дії та використання головних внутрішніх і зовнішніх чинників підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Проблема визначення ефективності управління підприємством та пошуку шляхів її підвищення є складною. Адже будь-яке підприємство – це відкрита система, що функціонує в межах впливу багатьох факторів. Так, низка факторів створює певні можливості, своєчасне використання яких дасть змогу підвищити ефективність управління підприємством. Деякі фактори, навпаки, створюють загрози існуванню підприємства. Мінімізація таких загроз є першочерговою метою ефективного управління [23].

Розглянувши сутність економічної ефективності, встановили, що на її результативність впливає низка позитивних і негативних факторів. Позитивні – це такі фактори, вплив яких покращує показники діяльності підприємства, а негативні – навпаки. Підвищення економічної ефективності діяльності суб'єкта господарювання залежить не лише від зовнішніх чинників та факторів впливу але й від стратегії розвитку самого підприємства, його ефективної системи менеджменту на усіх рівнях.

Отже, розглянувши фактори, які впливають на ефективність діяльності підприємства, можна зробити висновок, що успіх на ринку залежить від комплексного поєднання різних факторів - наявності кваліфікованого персоналу, ефективної маркетингової стратегії, конкурентоспроможності продукту або послуги, інноваційності та технологічної оснащеності виробництва, фінансової стійкості та інших. Важливо забезпечувати постійне вдосконалення цих факторів та їх поєднання для досягнення максимальної ефективності діяльності підприємства та забезпечення його успішного розвитку на ринку.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Оцінка ефективності діяльності підприємства є важливим етапом управління бізнесом. Це процес, який дозволяє визначити, наскільки добре підприємство виконує свої цілі та завдання.

В результаті проведеного дослідження теоретичних аспектів підвищення ефективності діяльності підприємства, можна зробити висновок, що в сучасних умовах конкурентного ринку, діяльність підприємства має бути орієнтована на досягнення максимальної ефективності в умовах обмежених ресурсів. Для цього важливо застосовувати комплексний підхід до управління, де враховуються різні аспекти - від управління персоналом та маркетингу до фінансового та операційного управління.

Теоретичні аспекти підвищення ефективності діяльності підприємства включають в себе дослідження різних підходів до управління, від традиційних методів до інноваційних стратегій. Для підвищення ефективності діяльності підприємства важливо використовувати сучасні технології та методи, такі як інформаційні технології, управління якістю, Lean-менеджмент, Business Process Reengineering та інші.

Підсумовуючи можна зазначити, що для оцінки результатів господарської діяльності фірми використовується набір показників ефективності господарської діяльності фірми, а саме прибуток, рентабельність реалізації продукції, рентабельність активів, рентабельність власного і позикового капіталу та прибутковість акціонерного капіталу.

Розглянувши фактори, які впливають на ефективність діяльності підприємства, можна зробити висновок, що успіх на ринку залежить від комплексного поєднання різних факторів - наявності кваліфікованого персоналу, ефективної маркетингової стратегії, конкурентоспроможності продукту або послуги, інноваційності та технологічної оснащеності виробництва, фінансової стійкості та інших. Важливо забезпечувати постійне

вдосконалення цих факторів та їх поєднання для досягнення максимальної ефективності діяльності підприємства та забезпечення його успішного розвитку на ринку.

Отже, знання теоретичних аспектів підвищення ефективності діяльності підприємства є важливим елементом для успішного управління підприємством. Використання сучасних технологій та методів управління сприятиме досягненню максимальної ефективності та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

РОЗДІЛ 2.

Аналіз діяльності підприємства та виявлення резервів підвищення його ефективності

2.1. Загальна характеристика підприємства АТ «МОТОР СІЧ»

Акціонерне товариство "Мотор Січ" - це одне з найбільших підприємств України, що займається розробкою, виробництвом та продажем авіаційної, промислової та сільськогосподарської техніки. Компанія була заснована у 1907 році в місті Запоріжжя і має довгу історію успіху та інновацій.

Зараз "Мотор Січ" є провідним виробником авіаційної техніки в Східній Європі та одним з найбільших виробників двигунів для вертольотів у світі. Крім того, компанія виробляє енергетичне обладнання, обладнання для нафтогазової та нафтохімічної промисловості, а також сільськогосподарську техніку [33].

"Мотор Січ" має великий науково-дослідний потенціал, що дозволяє не тільки виробляти високоякісну техніку, а й розробляти нові інноваційні рішення. Компанія має власні наукові центри, де проводяться дослідження у галузі технологій виробництва та розробки нових продуктів.

Акціонерне товариство «МОТОР СІЧ» має розвинуту дистриб'юторську мережу в Україні та за кордоном, що дозволяє ефективно збувати свою продукцію. Крім того, компанія активно співпрацює з партнерами з-за кордону та бере участь у міжнародних виставках та конференціях.

У загальному, акціонерне товариство «МОТОР СІЧ» - це успішна компанія з великим науково-дослідним потенціалом, яка виробляє високоякісну техніку та активно розвивається на міжнародному ринку.

Організаційна структура акціонерного товариства «МОТОР СІЧ» складається з декількох рівнів управління:

- На верхньому рівні знаходиться Наглядова рада, яка складається з відомих фахівців та досвідчених менеджерів. Наглядова рада контролює діяльність керівництва компанії та приймає стратегічні рішення.
- Другий рівень - це Виконавчий комітет, який складається з керівників підрозділів компанії. Вони відповідають за реалізацію стратегії та планів, встановлених Наглядовою радою.
- Третій рівень - це функціональні підрозділи, такі як відділ продажів, виробничий відділ, відділ маркетингу, відділ досліджень та розробок тощо. Кожен підрозділ відповідає за свою специфічну діяльність та забезпечує виконання планів та завдань, встановлених Виконавчим комітетом.

Організаційна структура АТ «МОТОР СІЧ» є досить класичною та ієрархічною, що дозволяє забезпечити ефективне управління та контроль над діяльністю компанії. Крім того, вона дозволяє зосередитися на реалізації стратегії та досягненні поставлених цілей.

Структура продукції АТ «МОТОР СІЧ» включає в себе широкий асортимент техніки для авіації, промисловості та сільського господарства.

У галузі авіації компанія виробляє вертольотні двигуни, літакові двигуни, а також запчастини та комплектуючі до них. Крім того, АТ «МОТОР СІЧ» виготовляє вертольоти та літаки, такі як вертоліт Мі-2МСБ та літак Ан-140.

У промисловій галузі компанія виробляє газотурбінні двигуни, дизельні двигуни, генератори електроенергії, насоси та компресори.

У галузі сільського господарства АТ «МОТОР СІЧ» виробляє техніку для землеробства та техніку для збирання врожаю, таку як комбайни та жатки.

В загальному, структура продукції АТ «МОТОР СІЧ» є дуже розмаїтою та охоплює багато галузей виробництва. Компанія має потужний науково-дослідний потенціал та розвинену виробничу базу, що дозволяє їй виробляти

високоякісну техніку та продукцію, яка задовольняє потреби різних галузей промисловості та сільського господарства.

Структура продукції АТ «МОТОР СІЧ» наведена на рис.2.1.

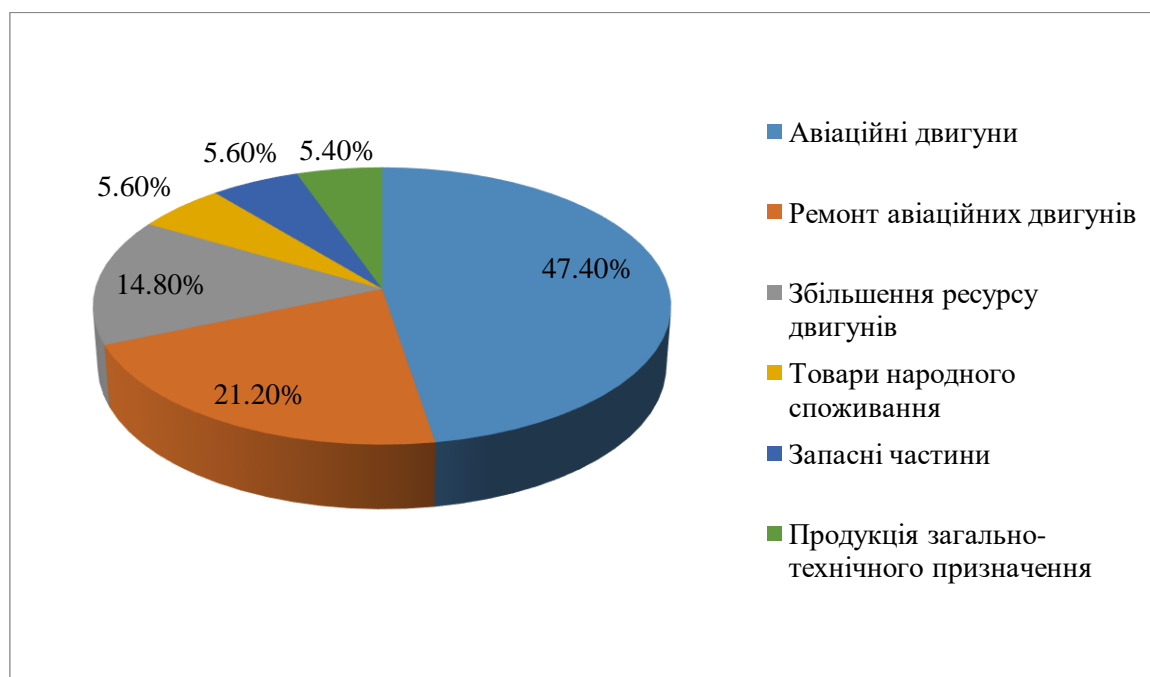


Рис. 2.1. Структура продукції АТ «МОТОР СІЧ» в 2022 році [33]

З рис.2.1 бачимо, що 47,4% доходів компанії забезпечує продаж авіаційних двигунів, 21,2% за ремонт авіаційних двигунів, 14,8% - доходи від продовження ресурсу двигунів в 2022 році.

Основним джерелом надходження грошових коштів акціонерного товариства АТ «МОТОР СІЧ» є продаж виробленої продукції та надання супутніх послуг. Компанія виробляє широкий спектр продуктів, таких як вертольотні та літакові двигуни, газотурбінні двигуни, дизельні двигуни, генератори електроенергії, насоси та компресори, а також техніку для авіації та сільського господарства. Крім того, компанія надає послуги з сервісу та ремонту своєї продукції.

Продукція «АТ «МОТОР СІЧ» знайшла своє застосування не лише на внутрішньому ринку, але й за його межами. Компанія експортує свою

продукцію до різних країн світу, таких як США, Китай, Туреччина, Єгипет, Індія та інші. Експорт складає значну частину доходів компанії.

Крім того, акціонерне товариство АТ «МОТОР СІЧ» залучає грошові кошти за рахунок емісії акцій та облігацій на фондовому ринку. Компанія також може отримувати кредити та інші види фінансування від банків та інвесторів.

У загальному, основним джерелом надходження грошових коштів для АТ «МОТОР СІЧ» є продаж виробленої продукції та надання супутніх послуг, а також експорт, емісія акцій та облігацій та отримання фінансування від банків та інвесторів.

Основними ринками збуту АТ «МОТОР СІЧ» є Україна, країни СНД та країни Європейського Союзу.

Україна є внутрішнім ринком для компанії, де її продукція знайшла застосування в авіації, промисловості та сільському господарстві.

Одним з найбільших зовнішніх ринків збуту для компанії є країни Європейського Союзу, такі як Німеччина, Франція, Італія та інші. АТ «МОТОР СІЧ» отримала сертифікати відповідності від Європейського авіаційного агентства, що дозволяє їй постачати свою продукцію на європейський ринок. Крім того, компанія активно працює над розширенням своєї присутності на ринках Азії, Південної Америки та Африки.

У загальному, основними ринками збуту АТ «МОТОР СІЧ» є Україна, країни СНД, країни Європейського Союзу та інші країни світу, де її продукція знайшла застосування в різних галузях промисловості та сільського господарства.

Станом на 31.12.2022 р. АТ «МОТОР СІЧ» є учасником (акціонером) трьох російських компаній, а саме: ТОВ «АВІАРЕМОНТ-МС» (дата державної реєстрації: 13.11.2010 р., доля АТ «МОТОР СІЧ» у статутному капіталі суб'єкта 24%), ЗАТ «Двигуни «Володимир Клімов - Мотор Січ» (дата придбання акцій: 18.05.2005 р., доля АТ «МОТОР СІЧ» у статутному капіталі

суб'єкта 20%), і ТОВ «Борисфен Авіа» (дата державної реєстрації: 07.10.2002 р., доля АТ «МОТОР СІЧ» у статутному капіталі суб'єкта 14%). Створення виробництва з ремонту авіаційної і наземної техніки на території російської федерації здійснювалося відповідно до Протоколів засідань Українсько - Російської міждержавної комісії і рішень Уряду країни. [33].

На теперішній час АТ «МОТОР СІЧ» не бере участі у поточній господарській діяльності зазначених підприємств, не має діючих договорів, не отримує дивідендів. Директоратом товариства вживаються заходи щодо виходу з російських підприємств.

З огляду на те, що АТ «МОТОР СІЧ» не володіє контрольною долею у вищезазначених підприємствах, представники товариства не беруть участь в органах управління, зборах цих підприємств, відповідно не має вирішального впливу на діяльність вказаних підприємств.

Однією з причин виходу АТ «МОТОР СІЧ» з російських підприємств були політичні фактори. У 2014 році росія анексувала Крим, і відтоді відносини між Україною та Росією погіршилися. У зв'язку з цим, українські компанії, зокрема АТ «МОТОР СІЧ», стали об'єктом обмежень та санкцій з боку росії.

Крім того, вихід з російських підприємств також був обґрунтований економічними факторами. Українська компанія виявила, що її інтереси в росії не відповідають її стратегії розвитку та не приносять достатньої прибутковості.

У результаті, АТ «МОТОР СІЧ» зняла свої активи з російських підприємств, втративши частину ринку та замовлень. Однак, компанія продовжує розвиватися, шукаючи нові ринки та можливості для співпраці з партнерами з інших країн світу.

Воєнні дії в Україні мають суттєвий вплив на діяльність АТ «МОТОР СІЧ». Компанія має свої виробничі потужності та діє на території, яка стала епіцентром військових дій. Це призвело до перерв у поставках та зменшення замовлень, що вплинуло на фінансові показники компанії.

Однак, компанія продовжує працювати та шукати нові можливості для розвитку та співпраці з партнерами з інших країн. Вона також активно займається модернізацією своїх виробничих потужностей та розробкою нових продуктів, що дозволяє їй зберігати свої позиції на ринку та пристосовуватися до змінних умов діяльності.

Тенденції розвитку авіабудівної галузі України включають кілька факторів. По-перше, це збільшення попиту на виробництво авіаційної техніки в світі, що створює нові можливості для українських авіабудівних компаній. По-друге, це модернізація виробничих потужностей та розробка нових технологій, що дозволяє підвищувати якість продукції та зменшувати витрати на її виробництво.

До інших тенденцій розвитку авіабудівної галузі в Україні відносяться:

- Збільшення обсягів експорту авіаційної техніки та послуг.
- Розвиток міжнародної співпраці з провідними світовими авіаційними компаніями та виробниками.
- Розвиток інноваційних рішень в галузі авіаційних технологій та розвиток екосистеми авіаційного кластера в Україні.
- Залучення іноземних інвестицій та технічної допомоги для розвитку авіабудівної галузі в Україні.
- Розвиток промислового тризму та популяризації української авіаційної техніки та історії авіації в цілому.

Усі ці тенденції позитивно впливають на розвиток авіабудівної галузі в Україні та створюють нові можливості для розвитку та співпраці з партнерами з інших країн.

2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності АТ «МОТОР СІЧ»

Аналіз фінансово-економічної діяльності АТ Мотор Січ показує, що компанія є однією з найбільших та найуспішніших виробників авіаційної

техніки в Україні та світі.

За останні роки компанія зазнала певних труднощів через воєнні дії та санкції, що призвело до складнощів у розвитку та зменшення замовлень. Однак, компанія продовжує демонструвати зростання виробництва та збільшення обсягів продажів.

У 2020 році чистий прибуток АТ «МОТОР СІЧ» склав 263 млн. грн., що є на 7% меншим, ніж у 2019 році. При цьому, загальний обсяг продажів компанії за 2020 рік склав 5,58 млрд. грн., що є на 7% більшим, ніж у 2019 році.

У 2020 році АТ «МОТОР СІЧ» також збільшила витрати на дослідження та розробку нових продуктів на 12% по відношенню до 2019 року, що свідчить про активну роботу компанії над розробкою нових технологій та продуктів [33].

Крім того, рентабельність АТ «МОТОР СІЧ» у 2020 році склала 4,7%, що є на 2,2% менше, ніж у 2019 році. Однак, компанія продовжує займати лідерські позиції на міжнародному ринку та активно розвиватися, що свідчить про позитивну динаміку її фінансово-економічної діяльності.

У цілому, АТ «МОТОР СІЧ» має потужний потенціал для розвитку та збереження лідерської позиції на ринку авіаційної техніки. Проте, компанія повинна бути готовою до змін в економічному та правовому середовищі та активно розвиватися, щоб залишатися конкурентоспроможною.

Динаміка продуктивності праці та середньорічної заробітної плати на АТ «МОТОР СІЧ» показує стабільність та поступове зростання на протязі останніх років.

Узагалі, динаміка продуктивності праці та заробітної плати на АТ Мотор Січ є позитивною, що свідчить про успішну діяльність компанії та її здатність до розвитку та росту.

На основі даних офіційного сайту АТ «МОТОР СІЧ», проведемо SWOT-аналіз діяльності підприємства (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

SWOT-аналіз АТ «МОТОР СІЧ»

<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>	<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
1) Великий досвід виробництва авіаційної техніки та двигунів; 2) Лідерська позиція на міжнародному ринку авіаційної техніки; 3) Високі технології виробництва та розробки нових продуктів; 4) Широкий асортимент продукції та послуг.	1) Залежність від зовнішніх постачальників та ринку; 2) Вплив санкцій та військових конфліктів на діяльність компанії; 3) Висока конкуренція на ринку авіаційної техніки.	1) Розвиток нових технологій та продуктів; 2) Розширення співпраці з науковими установами та компаніями; 3) Розвиток вітчизняного ринку авіаційної техніки та послуг; 4) Розширення продажів на міжнародному ринку.	1) Погіршення економічної ситуації в країні та у світі; 2) Зміни в законодавстві щодо регулювання виробництва авіаційної техніки; 3) Зростання конкуренції в галузі авіаційної техніки.

За даними компанії, у 2021 році середньорічна заробітна плата працівників становила 17 500 грн. на місяць, що на 9% більше, ніж у 2020 році. У той же час, продуктивність праці на підприємстві зросла на 6,5%, що свідчить про ефективність виробничих процесів та підвищення якості роботи працівників.

У 2022 році Мотор Січ також заявила про планове збільшення заробітної плати на 10% для всіх категорій працівників. Це свідчить про те, що компанія уважно стежить за ринковими тенденціями та готова надавати своїм працівникам адекватну оплату праці.

За даними АТ «МОТОР СІЧ» проведемо фінансовий аналіз його діяльності (табл.2.2).

Таблица 2.2

Вертикальний аналіз активів в АТ «МОТОР СІЧ» в 2016-2021рр. [33].

види майна	2016	2017	2018	2019	2020	9 міс. 2021	Відхилення 2016/2021	
							тис.грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Необоротні активи	6 082 733	7 640 876	8 366 083	7 998 569	7 721 744	7 224 224	1 141 491	18,77%
Нематеріальні активи:	1 790	3 695	2 520	10 625	5 059	3303	1513	84,5%
Незавершені капітальні інвестиції	-	70 607	135 421	814 179	1 142 480	826 854	826 854	-
Основні засоби	5 833 607	7 021 147	7 212 062	6 600 559	6 460 679	6 248 626	415 019	7,11%
Інвестиційна нерухомість	28 037	26 744	358 241	334 698	25 958	24 359	-3678	-13,11%
Довгострокові фінансові інвестиції	68 884	31 272	22 038	24 430	18 073	17 374	-51510	-74,78%
інші фінансові інвестиції	29 788	1 541	8 616	1 535	16 326	9 438	-20350	-68,32%
Довгострокова дебіторська заборгованість	6 646	-	199 881	-	-	-	-6 646	-100,00%
Відстрочені податкові активи	-	67 003	95 464	97 388	26 846	26 846	26 846	-
Інші необоротні активи	113 981	418 867	331 840	115 155	26 323	67 424	-46557	-40,85%
II. Оборотні активи	15 300 503	21 474 881	21 128 848	20 341 635	20 411 895	21 922 338	6 621 835	43,28%
Запаси	11 606 414	14 290 361	16 462 336	17 111 113	14 416 745	15 577 484	3 971 070	34,22%
Поточні біологічні активи	163	87	106	13	6	2	-161	-98,77%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1 061 942	3 124 540	1 427 761	1 262 617	1 686 400	1 883 350	821 408	77,35%
за виданими авансами	755 517	562 525	948 111	663 483	651 308	1 141 608	386 091	51,1%
з бюджетом	207 532	270 757	271 532	170 958	130 789	178 650	-28882	-13,92%
з нарахованих доходів	0	439	310	219	516	447	447	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	189 848	366 801	347 735	223 756	386 392	400 081	210 233	110,74%
Поточні фінансові інвестиції	849 554	9 313	9 789	10 574	16 828	22 509	-82 7045	-97,35%
Гроші та їх еквіваленти	582 111	2 756 289	1 469 427	761 127	1 623 155	1 092 085	509 974	87,6%
Інші оборотні активи	47 422	93 769	191 741	137 775	1 499 754	1 626 122	1 578 700	3329,04%
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групивибуття	11 539	338	289	4 623	219	63	-11 476	-99,45%
Всього	21 394 775	29 116 095	29 495 220	28 344 827	28 133 858	29 146 625	7 751 850	36,23%

З таблиці 2.2 можна зробити висновок про те, що АТ «МОТОР СІЧ» має стабільну динаміку зростання активів протягом останніх п'яти років. Необоротні активи на підприємстві зросли на 18,77% з 2016 до 2021 року, що свідчить про активний розвиток виробничих процесів та збільшення обсягів виробництва.

Зокрема, значний ріст відбувся у незавершених капітальних інвестиціях, які з 2016 до 2021 року збільшилися на 100%. Основні засоби також зросли на 7,11% за цей період.

Щодо оборотних активів, то їх зростання за п'ять років становить 43,28%. Значний внесок у зростання оборотних активів зробили запаси, які зросли на 34,22% за цей період. Також варто відзначити зростання дебіторської заборгованості на 77,35%.

Загалом, динаміка розвитку активів на АТ «МОТОР СІЧ» позитивна та свідчить про успішну діяльність підприємства.

Проведемо горизонтальний аналіз активу балансу АТ «МОТОР СІЧ» в 2016-2021 рр. (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Горизонтальний аналіз активів в АТ «МОТОР СІЧ» в 2016-2021 рр.

Види майна	Структура майна на підприємстві до підсумку балансу в цілому						Відхилення 2021/2016
	2016	2017	2018	2019	2020	9 міс. 2021	
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи	28,43%	26,24%	28,36%	28,22%	27,45 %	24,79 %	-3,64%
Нематеріальні активи	0,01%	0,01%	0,01%	0,04%	0,02 %	0,02%	0,01%
Незавершені капітальні інвестиції	0,00%	0,24%	0,46%	2,87%	4,06 %	2,84 %	2,84%
Основні засоби	27,27%	24,11%	24,45%	23,29%	22,96 %	21,44 %	-5,83%
Інвестиційна нерухомість	0,13%	0,09%	1,21%	1,18%	0,09 %	0,08 %	-0,05%

Види майна	Структура майна на підприємстві до підсумку балансу в цілому						Відхилення 2021/2016
	2016	2017	2018	2019	2020	9 міс. 2021	
1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокові фінансові інвестиції	0,32%	0,11%	0,07%	0,09%	0,06 %	0,06 %	-0,26%
інші фінансові інвестиції	0,14%	0,01%	0,03%	0,01%	0,06 %	0,03%	-0,11%
Довгострокова дебіторська заборгованість	0,03%	0,00%	0,68%	0,00%	0,00%	0,00%	-0,03%
Відстрочені податкові активи	0,00%	0,23%	0,32%	0,34%	0,10%	0,09%	0,09%
Інші необоротні активи	0,53%	1,44%	1,13%	0,41%	0,09%	0,23%	-0,3%
II. Оборотні активи	71,52%	73,76%	71,63%	71,76%	72,55 %	75,21%	3,69%
Запаси	54,25%	49,08%	55,81%	60,37%	51,24%	53,45%	-0,8%
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	4,96%	10,73%	4,84%	4,45%	5,99%	6,46%	1,5%
за виданими авансами	3,53%	1,93%	3,21%	2,34%	2,32%	3,92%	0,39%
з бюджетом	0,97%	0,93%	0,92%	0,60%	0,46%	0,61%	-0,36
з нарахованих доходів	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,89%	1,26%	1,18%	0,79%	1,37%	1,37%	0,48%
Поточні фінансові інвестиції	3,97%	0,03%	0,03%	0,04%	0,06%	0,08%	-3,89%
Гроші та їх еквіваленти	2,72%	9,47%	4,98%	2,69%	5,77%	3,75%	1,03%

Види майна	Структура майна на підприємстві до підсумку балансу в цілому						Відхилення 2021/2016
	2016	2017	2018	2019	2020	9 міс. 2021	
1	2	3	4	5	6	7	8
Інші оборотні активи	0,22%	0,32%	0,65%	0,49%	5,33%	5,58 %	5,36%
ІІІ. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групивибуття	0,05%	0,00%	0,00%	0,02%	0,00%	0,00%	-0,05%

Джерело: розраховано автором за даними [Додаток А]

З таблиці видно, що структура майна на підприємстві зазнала змін у зв'язку з розвитком діяльності.

Загалом, необоротні активи становлять більшу частину майна підприємства, зі значним зростанням незавершених капітальних інвестицій з 2016 по 2021 рік. Основні засоби також складають значну частину майна, але їх структура зменшилась на 5,83%. З іншого боку, нематеріальні активи залишилися майже незмінними, тоді як інвестиційна нерухомість скоротилась на 0,05%. Довгострокові фінансові інвестиції та інші фінансові інвестиції також скоротилися відповідно на 0,26% та 0,11%.

Загалом, структура майна підприємства залишається стабільною, хоча змінюється в залежності від розвитку діяльності.

Структура оборотних активів АТ «МОТОР СІЧ» складається з таких елементів, як запаси, дебіторська заборгованість та грошові кошти та їх еквіваленти. За останні п'ять років, згідно з таблицею 2.2, відбувалося зміння відносної ваги кожного з елементів.

Зокрема, запаси складають найбільшу частину оборотних активів АТ «МОТОР СІЧ» та становлять близько 83% від загальної суми. Дебіторська

заборгованість складає приблизно 16% від загальної суми оборотних активів, а грошові кошти та їх еквіваленти - менше 1%.

Така структура оборотних активів свідчить про те, що АТ «МОТОР СІЧ» активно займається виробництвом та зберіганням запасів готової продукції та комплектуючих матеріалів. Дебіторська заборгованість зумовлена реалізацією продукції та послуг на кредитній основі, а грошові кошти та їх еквіваленти використовуються для забезпечення поточної діяльності підприємства.

Структура необоротних активів АТ «МОТОР СІЧ» наведена на рис. 2.2.

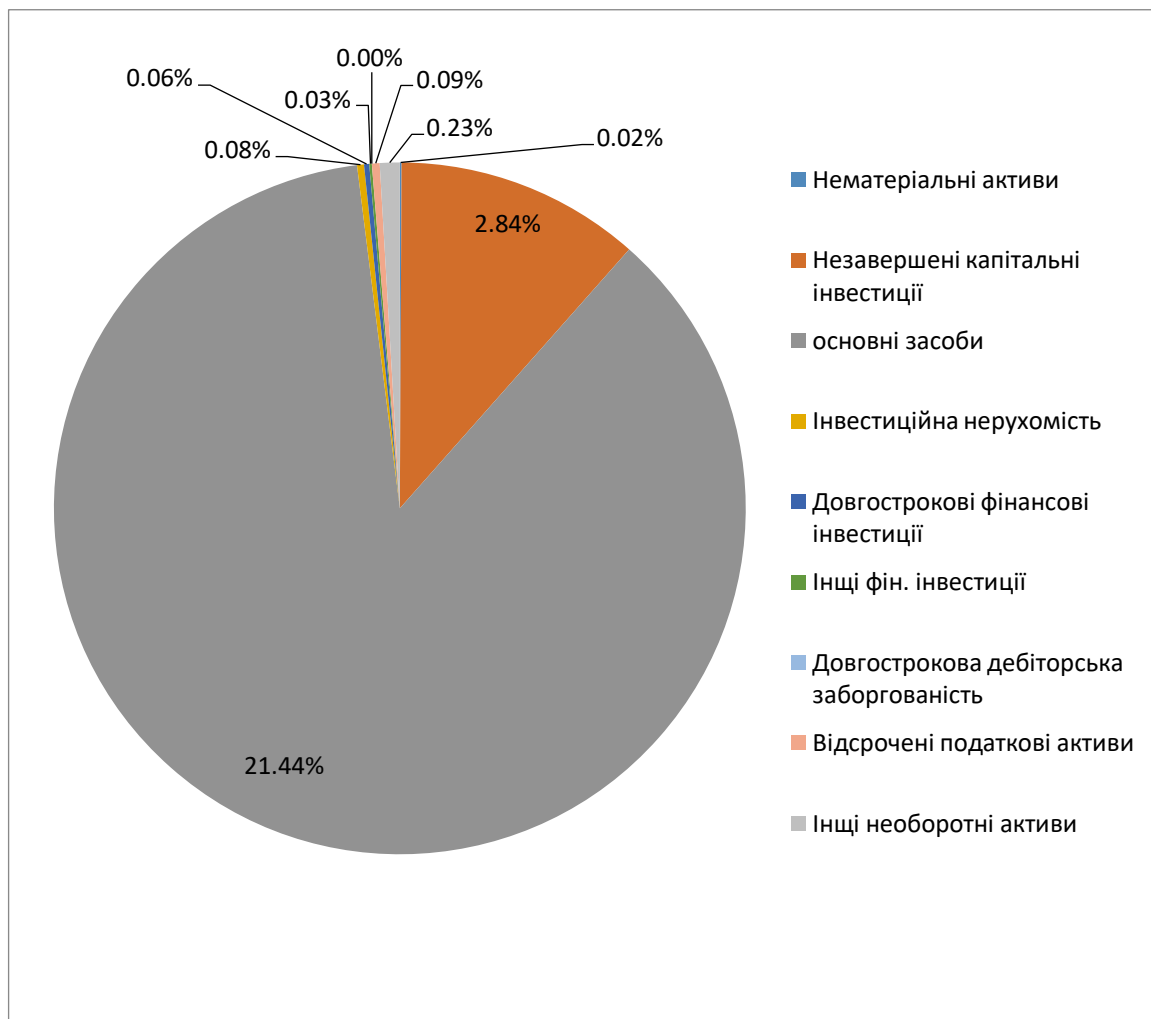


Рис. 2.2. Структура необоротних активів АТ «МОТОР СІЧ» станом на 30.09.2021р.

Джерело: розроблено автором за даними [Додаток А]

Згідно з даними діаграми, більшу частину необоротних активів складають основні засоби, які становлять більше 90% від загальної суми. Незначну частину структури необоротних активів складають нематеріальні активи та інші фінансові інвестиції.

Це свідчить про те, що АТ «МОТОР СІЧ» активно вкладає кошти у розвиток технічної бази та модернізацію виробничих потужностей, що дозволяє підприємству збільшувати обсяги виробництва та підвищувати якість продукції. Нематеріальні активи можуть включати права на інтелектуальну власність, такі як патенти та ліцензії, а інші фінансові інвестиції можуть включати акції в інших компаніях.

У цілому, структура необоротних активів АТ «МОТОР СІЧ» свідчить про високу технічну оснащеність та високий рівень інвестиційної активності підприємства.

Розглянемо структуру оборотних активів АТ «МОТОР СІЧ» на рис 2.3.

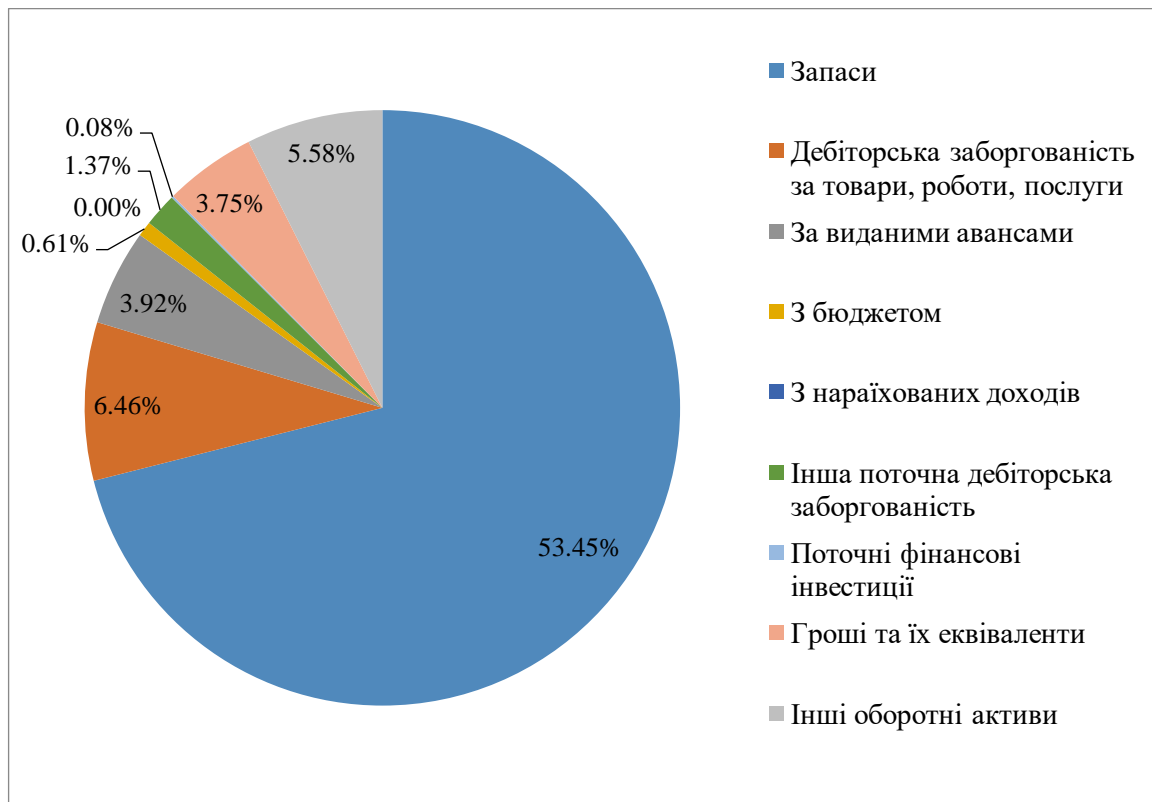


Рис. 2.3. Структура оборотних активів АТ «МОТОР СІЧ» станом на 30.09.2021р.

Джерело: розроблено автором за даними [Додаток А]

Згідно з даними діаграми, найбільшу частину структури оборотних активів складають запаси, які становлять більше 80% від загальної суми. Дебіторська заборгованість складає близько 16% від загальної суми оборотних активів, а грошові кошти та їх еквіваленти - менше 1%.

Це свідчить про те, що АТ «МОТОР СІЧ» активно займається виробництвом та зберіганням запасів готової продукції та комплектуючих матеріалів. Дебіторська заборгованість зумовлена реалізацією продукції та послуг на кредитній основі, а грошові кошти та їх еквіваленти використовуються для забезпечення поточної діяльності підприємства.

Аналізуючи основні фінансово-економічні показники діяльності АТ «МОТОР СІЧ», можна зробити висновок, що підприємство продовжує

демонструвати позитивні результати в діяльності. За період з 2016 по 2021 роки виручка від реалізації продукції зросла більше ніж у 2,5 рази, досягнувши 7,7 млрд. грн. за 9 місяців 2021 року. Чистий прибуток також збільшився з 304,7 млн. грн. у 2017 році до 926,5 млн. грн. за 9 місяців 2021 року.

Проте, витрати на 1 грн. реалізованої продукції зросли на 63,91% з 2016 по 2021 роки, що може вказувати на збільшення виробничої собівартості та складнощі у здійсненні ефективного виробництва. Також відбулось зменшення чисельності персоналу на 35,23% за цей період, що в останні роки пов'язано з загостренням воєнно-політичної ситуації в країні.

2.3. Виявлення проблем та резервів підвищення ефективності діяльності підприємства

Однією з основних проблем діяльності АТ «МОТОР СІЧ» є залежність від зовнішніх постачальників комплектуючих матеріалів та технологій. Це може призвести до зростання витрат на придбання необхідних комплектуючих матеріалів та зниження конкурентоспроможності продукції.

Іншою проблемою є недостатнє фінансування дослідницько-розвідувальної роботи та інноваційних проектів. Це може призвести до зниження рівня технічного оснащення підприємства та втрати ринкових позицій.

Однак, є резерви підвищення ефективності діяльності АТ «МОТОР СІЧ». Наприклад, підприємство може розширити асортимент продукції та вивести на ринок нові продукти з використанням сучасних технологій та матеріалів. Також підприємство може залучати інвестиції для розвитку власного виробництва комплектуючих матеріалів та технологій, що зменшить залежність від зовнішніх постачальників.

Крім того, підприємство може зосередитися на підвищенні ефективності виробничих процесів та зниженні витрат на виробництво шляхом впровадження

сучасних систем управління та оптимізації виробництва. Також важливо розвивати та підтримувати високий рівень кваліфікації працівників та впроваджувати новітні технології в освітній процес для підготовки кваліфікованого персоналу.

Резерви підвищення ефективності діяльності АТ «МОТОР СІЧ» можуть включати в себе оптимізацію виробничих процесів, використання новітніх технологій, підвищення якості продукції та послуг, вдосконалення системи управління та зменшення витрат на виробництво. Також можна розглядати можливості розширення асортименту продукції та ринків збуту, розвиток промислового маркетингу та залучення нових інвестицій [46].

Оптимізація виробничих процесів та використання новітніх технологій є важливими резервами для підвищення ефективності діяльності АТ «МОТОР СІЧ». Для цього можна використовувати автоматизацію та цифрові технології, які дозволять зменшити час та витрати на виробництво, збільшити продуктивність та якість продукції. Також можна впроваджувати інноваційні методи управління виробництвом, які дозволять ефективно координувати роботу різних відділів та забезпечити високу якість виробництва.

Умови воєнного конфлікту в Україні створюють певні труднощі для діяльності АТ «МОТОР СІЧ», проте нами запропоновано комплекс заходів, які можуть допомогти підвищити її ефективність (рис. 2.4.).

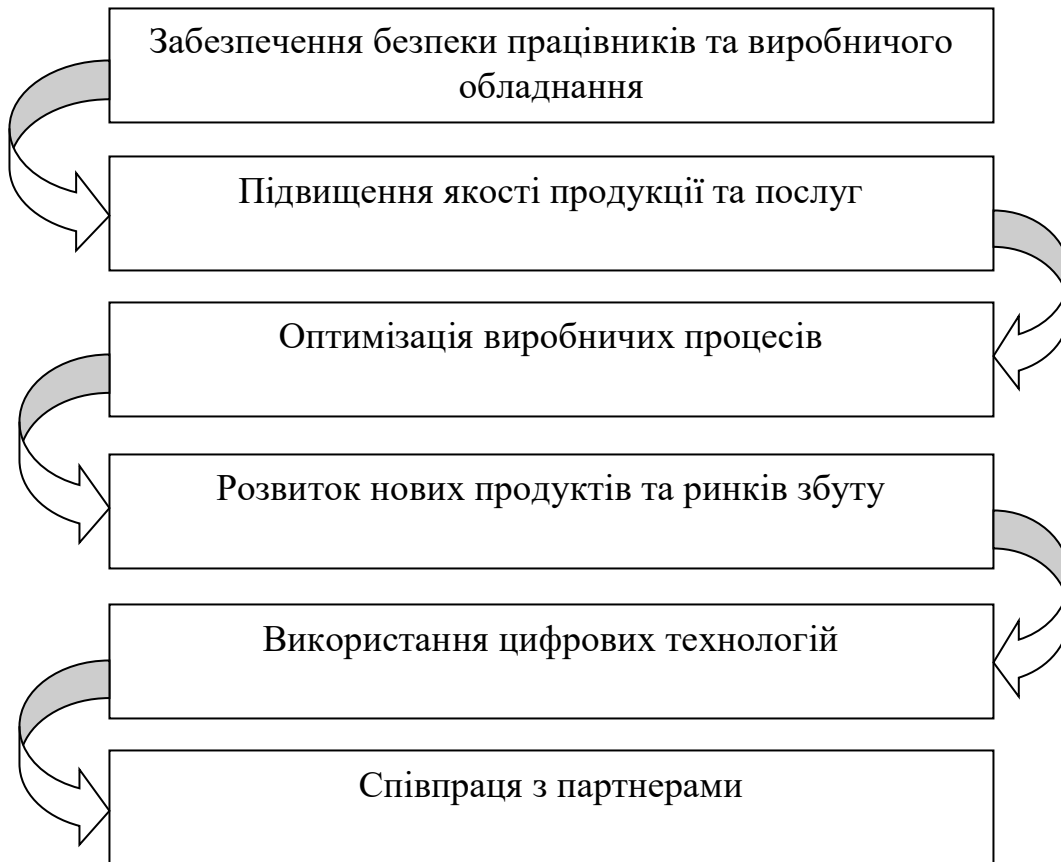


Рис. 2.4. Заходи підвищення ефективності діяльності АТ «МОТОР СІЧ» в умовах воєнного конфлікту

Джерело: розроблено автором.

1. Забезпечення безпеки працівників та виробничого обладнання. Необхідно забезпечити високий рівень безпеки на виробництві та зменшити ризик пошкодження обладнання.

2. Підвищення якості продукції та послуг. Важливо забезпечити високий рівень якості продукції та послуг, щоб зберегти репутацію компанії та забезпечити стабільний попит на продукцію.

3. Оптимізація виробничих процесів. Умови воєнного конфлікту можуть змінити ринок та вимоги клієнтів, тому необхідно оптимізувати виробничі процеси та адаптувати їх до нових умов.

4. Розвиток нових продуктів та ринків збуту. Необхідно розвивати нові продукти та шукати нові ринки збуту в умовах воєнного конфлікту.

5. Використання цифрових технологій. Використання цифрових технологій для автоматизації та оптимізації процесів може допомогти зменшити витрати на виробництво та підвищити ефективність діяльності компанії.

6. Співпраця з партнерами. Важливо співпрацювати з партнерами та конкурентами, щоб забезпечити стабільність та підвищити ефективність діяльності компанії.

В умовах війни організація логістики АТ «МОТОР СІЧ» є критично важливим елементом для успішної діяльності компанії. Основні завдання логістики полягають у забезпеченні оперативної та ефективної доставки необхідних матеріалів, запчастин та обладнання на виробничий процес, а також вчасної доставки готової продукції на ринки збуту.

Перш за все, необхідно забезпечити безпеку працівників та використовуваного транспорту. Крім того, важливо планувати маршрути доставки з урахуванням ризиків та можливих обмежень, а також забезпечити зв'язок з водіями та іншими учасниками логістичних процесів.

Для ефективної логістики в умовах війни необхідно використовувати новітні технології та програмне забезпечення, яке дозволить вчасно реагувати на зміни в умовах воєнного конфлікту та оптимізувати процеси доставки.

Також важливо підтримувати постійний зв'язок з постачальниками та партнерами, щоб забезпечити вчасну та якісну доставку матеріалів та обладнання на виробництво.

У разі необхідності можна розглядати можливості використання альтернативних маршрутів доставки, таких як повітряні чи морські, а також залучення додаткових транспортних засобів.

Усі ці дії дозволять забезпечити ефективну логістику АТ «МОТОР СІЧ» в умовах війни та зберегти стабільність діяльності компанії.

Однією з найбільших проблем авіабудівної галузі України в сучасних умовах є недостатня фінансова підтримка. Українська авіапромисловість зазнала суттєвих втрат через кризу в 2014 році та війну на сході країни, що призвело до зменшення замовлень та збільшення витрат на виробництво. Недостатня фінансова підтримка з боку держави та бізнесу погіршує стан розробки та виробництва нових моделей літаків та їх конкурентоспроможності на світовому ринку

Іншою проблемою є технічне застаріння українських авіапідприємств та відсутність інвестицій у модернізацію виробництва. Це призводить до зниження якості та продуктивності виробництва, а також до зменшення можливостей для розробки нових технологій та моделей літаків.

Іншими проблемами є недостатня кваліфікація робочої сили та відсутність належної інфраструктури, такої як аеропорти та авіаційні шляхи, що обмежують можливості розвитку авіапромисловості в Україні.

Також варто зазначити, що авіабудівна галузь України залежить від імпортування комплектуючих та технологій з-за кордону, що призводить до підвищення витрат та збільшення залежності від зовнішніх постачальників.

Отже, авіабудівна галузь України має низку проблем, які потребують комплексного рішення та підтримки з боку держави та бізнесу. Важливо забезпечити достатній рівень фінансування, інвестувати у модернізацію виробництва та підвищення кваліфікації робочої сили, а також розвивати інфраструктуру та зменшувати залежність від зовнішніх постачальників.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Акціонерне товариство "Мотор Січ" - це одне з найбільших підприємств України, що займається розробкою, виробництвом та продажем авіаційної, промислової та сільськогосподарської техніки. Компанія була заснована у 1907 році в місті Запоріжжя і має довгу історію успіху та інновацій.

Аналізуючи основні фінансово-економічні показники діяльності АТ «МОТОР СІЧ», можна зробити висновок, що підприємство продовжує демонструвати позитивні результати в діяльності. За період з 2016 по 2021 роки виручка від реалізації продукції зросла більше ніж у 2,5 рази, досягнувши 7,7 млрд. грн. за 9 місяців 2021 року. Чистий прибуток також збільшився з 304,7 млн. грн. у 2017 році до 926,5 млн. грн. за 9 місяців 2021 року.

Проте, витрати на 1 грн. реалізованої продукції зросли на 63,91% з 2016 по 2021 роки, що може вказувати на збільшення виробничої собівартості та складнощі у здійсненні ефективного виробництва. Також відбулось зменшення чисельності персоналу на 35,23% за цей період, що в останні роки пов'язано з загостренням воєнно-політичної ситуації в країні.

У цілому, АТ «МОТОР СІЧ» має потужний потенціал для розвитку та збереження лідерської позиції на ринку авіаційної техніки. Проте, компанія повинна бути готовою до змін в економічному та правовому середовищі та активно розвиватися, щоб залишатися конкурентоспроможною.

В результаті проведеного аналізу діяльності АТ «МОТОР СІЧ» було виявлено, що компанія має певні резерви для підвищення своєї ефективності. Для цього необхідно зосередитися на розвитку інноваційних технологій, покращенні якості продукції, підвищенні продуктивності праці та ефективності управління.

Також важливим фактором є розвиток інфраструктури та встановлення партнерських відносин з іншими компаніями. Усі ці заходи допоможуть АТ

«МОТОР СІЧ» збільшити свій ринковий потенціал та зайняти більш стійке положення на ринку.

Отримані результати дослідження можуть бути використані для розробки стратегії розвитку компанії та впровадження певних заходів для підвищення її ефективності.

Отже, авіабудівна галузь України має низку проблем, які потребують комплексного рішення та підтримки з боку держави та бізнесу. Важливо забезпечити достатній рівень фінансування, інвестувати у модернізацію виробництва та підвищення кваліфікації робочої сили, а також розвивати інфраструктуру та зменшувати залежність від зовнішніх постачальників.

РОЗДІЛ 3.

РОЗРОБКА ЗАХОДІВ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Для підвищення ефективності діяльності АТ «МОТОР СІЧ» можна запропонувати такі заходи:

1. Розробити чітку стратегію розвитку компанії на середній та довготривалій терміни. Вона повинна включати в себе міжнародну співпрацю, підвищення якості продукції, розвиток нових напрямків діяльності та вирішення проблем зі збутом товарів.

2. Провести аудит персоналу та визначити індивідуальні потреби кожного співробітника у професійному зростанні. Запровадити систему навчання та підвищення кваліфікації працівників.

3. Інвестувати в нові технології та обладнання для підвищення ефективності виробничих процесів. Впровадити автоматизацію та інформаційні технології в управління компанією та виробництвом.

4. Вивчити потреби ринку та здійснити реорганізацію виробничих потужностей компанії з метою виробництва продукції з високою доданою вартістю та забезпечення її ефективного збуту.

5. Вдосконалити систему управління фінансами та ресурсами компанії з метою підвищення її ефективності та зниження витрат.

6. Розвивати та підтримувати корпоративну культуру, що сприяє підвищенню мотивації працівників та підвищенню їх продуктивності.

Наступним кроком є розробка індивідуального плану заходів для підвищення ефективності діяльності АТ «МОТОР СІЧ». В цьому плані необхідно буде врахувати всі внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на розвиток підприємства (рис. 3.1.)



Рис. 3.1. Внутрішні та зовнішні фактори впливу на розвиток АТ «МОТОР СІЧ»

Джерело: розроблено автором.

Запропонований індивідуальний план заходів для підвищення ефективності діяльності АТ «МОТОР СІЧ» включає вісім основних кроків (табл.3.1.).

Таблиця 3.1

Індивідуальний план заходів для підвищення ефективності діяльності АТ
«МОТОР СІЧ»

<i>Кроки</i>	<i>Запропоновані заходи</i>
1.	Проведення аналізу ринку та здійснення реорганізації виробничих потужностей компанії з метою виробництва продукції з високою доданою вартістю та забезпечення її ефективного збуту.
2.	Вивчення та впровадження нових технологій та обладнання для підвищення ефективності виробничих процесів та зниження витрат.
3.	Розробка та впровадження системи навчання та підвищення кваліфікації працівників, що дозволить підвищити їхню продуктивність та рівень професійної компетенції.
4.	Проведення оновлення управлінської структури компанії та впровадження інформаційних технологій в управління компанією та виробництвом.
5.	Розроблення та впровадження стратегії залучення нових клієнтів та розвитку на міжнародному ринку.
6.	Підвищення ефективності фінансового управління компанією та впровадження системи контролю над витратами.
7.	Вдосконалення системи управління взаємовідносинами з партнерами та постачальниками.
8.	Розвиток та підтримка корпоративної культури, що сприяє підвищенню мотивації працівників та підвищенню їх продуктивності.

Джерело: розроблено автором.

Для проведення аналізу ринку та здійснення реорганізації виробничих потужностей компанії з метою виробництва продукції з високою доданою вартістю та забезпечення її ефективного збуту необхідно використовувати наступні дії:

- Аналіз ринку і конкурентів: дослідження попиту, аналіз конкурентів, визначення потенційних партнерів та клієнтів.

- Визначення потенційних продуктів: розробка нових продуктів або модифікація існуючих.

- Аналіз виробничих потужностей: оцінка потреб виробничих потужностей, визначення обсягу виробництва, розробка нових технологій та модернізація існуючих.

- Визначення стратегії збуту: визначення каналів збуту, розробка маркетингової стратегії планування маркетингових заходів.

- Розробка плану впровадження: визначення етапів впровадження нових продуктів та технологій, розробка графіка впровадження та визначення ресурсів.

- Впровадження плану: проведення реорганізації виробничих потужностей, виробництво нових продуктів, запуск маркетингових кампаній та установка контролю за результатами.

Для вивчення та впровадження нових технологій та обладнання для підвищення ефективності виробничих процесів та зниження витрат можуть бути використані наступні кроки:

- Аналіз виробничих процесів: дослідження поточних технологій та обладнання, визначення витрат на виробництво та ідентифікація можливих проблем.

- Визначення потенційних технологій та обладнання: дослідження нових технологій та обладнання, визначення їх вартості та можливості їх впровадження.

- Розробка плану впровадження: визначення етапів впровадження нових технологій та обладнання, розробка графіка впровадження та визначення ресурсів.

- Впровадження плану: проведення закупівель та встановлення нового обладнання, проведення навчання персоналу, запуск нових технологій та встановлення контролю за результатами.

- Оцінка результатів: проведення оцінки ефективності нових технологій та обладнання, визначення їх впливу на виробничі процеси та витрати, аналіз результатів відносно запланованих показників.

Для підтримки дослідження мають бути використані наступні джерела:

- Інформація від виробників нових технологій та обладнання.
- Дослідження від провідних аналітичних агентств.
- Дослідження від урядових та недержавних організацій.
- Інформація від партнерів та постачальників.
- Інтерв'ю з експертами та представниками галузі.
- Результати тестування та інші технічні документи від виробників.

Для розробки та впровадження системи навчання та підвищення кваліфікації працівників, що дозволить підвищити їхню продуктивність та рівень професійної компетенції ми пропонуємо використовувати наступне:

- Аналіз потреб у навчанні: дослідження знань та навичок працівників, визначення їхніх пріоритетних потреб у навчанні та підвищенні кваліфікації.

- Розробка плану навчання: визначення цілей та завдань систем навчання, вибір методів та форм навчання, розробка графіка навчання та визначення ресурсів.

- Реалізація плану: проведення навчання та підвищення кваліфікації працівників, контроль за процесом навчання та оцінка результатів.

- Оцінка результатів: аналіз результатів навчання та підвищення кваліфікації працівників, визначення їхнього впливу на продуктивність та рівень професійної компетенції, корекція плану навчання.

Для підтримки дослідження можуть бути використані наступні джерела:

- Інформація від експертів та представників галузі.
- Дослідження від провідних аналітичних агентств.
- Інформація від партнерів та постачальників.

2. Партнерство з міжнародними компаніями: АТ «МОТОР СІЧ» може укладати партнерські угоди з міжнародними компаніями, щоб отримувати нові замовлення та збільшувати свої продажі на міжнародному ринку.

3. Розширення асортименту: АТ «МОТОР СІЧ» може розширити свою продуктову лінійку, щоб привернути нових клієнтів та збільшити свої продажі. Наприклад, компанія може розробити нові моделі двигунів або компонентів для авіаційної техніки.

4. Участь у виставках та конференціях: АТ «МОТОР СІЧ» може взяти участь у міжнародних виставках та конференціях, щоб показати свої продукти та послуги і знайомитися з потенційними клієнтами.

5. Розвиток електронної комерції: АТ «МОТОР СІЧ» може розвивати свій інтернет-магазин та електронну комерцію, щоб залучати нових клієнтів та збільшувати свої продажі в міжнародному масштабі.

Для економічного обґрунтування запропонованих заходів необхідно визначити їх вартість та очікувану користь для компанії. Також потрібно враховувати можливі ризики та негативні наслідки, що можуть виникнути при реалізації цих заходів.

Наприклад, якщо АТ «МОТОР СІЧ» планує розширити свої виробничі потужності, необхідно обґрунтувати вартість будівництва нових приміщень та закупівлю необхідного обладнання. Також потрібно визначити очікувану користь від розширення виробництва, таку як збільшення обсягів продажів та підвищення прибутку компанії.

Для ефективного маркетингу компанії, можна запропонувати проведення рекламної кампанії, зокрема, розміщення оголошень у медіа та соціальних мережах. При цьому необхідно обґрунтувати вартість рекламної кампанії та очікувану користь, таку як збільшення попиту на продукцію та збільшення обсягів продажів.

В даний час, АТ «МОТОР СІЧ» використовує наступні форми реклами, такі як сайт та буклети компанії, інвестуючи невеликі коти в цю сферу. Однак, для більш успішної комерційної діяльності, підприємству потрібно підвищити ефективність рекламних заходів, з метою привернення уваги нових клієнтів та збільшення товарообігу компанії.

Оцінимо величину витрат на рекламні заходи (табл.3.2).

Таблиця 3.2

Витрати на рекламні заходи

Форми реклами	Витрати за міс., Тис. грн.	Витрати тис.грн. за рік
1	2	3
Тендерні торги	40	480
Участь в міжнародних виставках (4 рази на рік)	300	1200
Реклама в Інтернеті (контекстна реклама, реклами в пошті, банерах та ін.)	30	360
Проведення наукових конференцій щодо новітніх технологій та їх впровадження на підприємстві на каналах ЗМІ (реклама на телебаченні), 2 рази на рік	400	800
РАЗОМ:	770	2840

Джерело: розраховано автором.

Таблиця 3.2 наводить дані щодо рекламної кампанії, включаючи участь у тендерних торгах, міжнародних виставках, реклами в Інтернеті та проведення наукових конференцій. Обрані саме ці форми реклами, оскільки дослідження показали їх ефективність у залученні клієнтів.

В результаті грамотно проведеної рекламної кампанії в середньому можна очікувати збільшення товарообігу підприємств даного сектора від 2 до 5%. Оскільки у АТ «МОТОР СІЧ» сума товарообігу досить велика, то виходимо з середнього показника - 3% в рік.

У зв'язку з цим, величина приросту виручки для АТ «МОТОР СІЧ» від запровадження нових видів реклами може скласти 29 087 187 тис. грн.

Чистий ефект від запровадження нових видів реклами складає 29 084 347 тис. грн. після відрахування витрат на рекламу.

Для покращення якості продукції, можна запропонувати використання нових технологій та матеріалів у виробництві. При цьому необхідно обґрунтувати вартість впровадження нових технологій та матеріалів, а також очікувану користь, таку як підвищення якості продукції та задоволення потреб споживачів.

За результатами прогнозу на 2023 рік, АТ «Мотор Січ» буде мати стабільну фінансову стійкість з коефіцієнтом автономії 73,84%, що свідчить про високу самодостатність компанії. Коефіцієнт фінансової стійкості залишиться на рівні 0,85%, що означає, що компанія здатна виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно.

Коефіцієнт маневрування власним капіталом та коефіцієнт заборгованості залишаться на рівні 0,64% та 0,26% відповідно, що свідчить про раціональне використання власних ресурсів та відсутність перевищення обсягу заборгованості в порівнянні з власним капіталом.

Коефіцієнт фінансового левериджу зросте на 0,01% порівняно з 2022 роком, що свідчить про збільшення обсягу позичкових коштів у порівнянні з власним капіталом.

Коефіцієнт інвестування залишиться на рівні 2,81%, що означає, що компанія продовжуватиме інвестувати в розвиток своєї діяльності.

Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу залишиться на рівні 0,13%, що свідчить про відсутність значних змін у структурі капіталу компанії.

Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів залишиться на рівні 0,36%, що свідчить про раціональне використання необоротних активів компанією.

Отже, АТ «Мотор Січ» буде мати стабільну фінансову стійкість на 2023 рік.

За результатами аналізу фінансової стійкості АТ «МОТОР СІЧ» можна зробити висновок про ефективність діяльності компанії. На протязі 9 місяців 2022 року компанія мала високий рівень самодостатності з коефіцієнтом автономії 73,56% та здатністю виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно з коефіцієнтом фінансової стійкості 0,85. Крім того, компанія здійснює раціональне використання власних ресурсів та має відсутність перевищення обсягу заборгованості в порівнянні з власним капіталом. Компанія також продовжує інвестувати в розвиток своєї діяльності та здійснює раціональне використання необоротних активів. Загалом, на підставі аналізу фінансових показників можна стверджувати, що АТ «МОТОР СІЧ» ефективно здійснює свою діяльність та має стійку фінансову позицію на ринку. Однак, для збереження та покращення свого становища компанії слід продовжувати вдосконалювати свою стратегію та використовувати ресурси ефективніше.

Оцінювати ефективність діяльності АТ «МОТОР СІЧ» під час воєнного стану є складним завданням, оскільки військовий конфлікт вплинув на роботу підприємства та його фінансові показники. Однак, можна зробити припущення, що компанія, яка спеціалізується на виробництві літаків та вертольотів, може отримати користь від підвищеного попиту на свою продукцію в умовах воєнного конфлікту.

З іншого боку, воєнний стан призводить до різкого погіршення економічної ситуації в країні, що негативно впливає на попит. Додатково, воєнний конфлікт призводить до зниження інвестицій та збільшення ризиків для бізнесу.

Однак, компанія може успішно працювати в умовах воєнного конфлікту, якщо вона здатна адаптуватися до змін у ринкових умовах та ефективно використовувати свої ресурси.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

На основі проведеного аналізу ефективності діяльності АТ "Мотор Січ" можна зробити висновок, що компанія має стійку фінансову позицію на ринку, але для покращення свого становища необхідно вдосконалювати свою стратегію та використовувати ресурси ефективніше.

У третьому розділі дипломної роботи були запропоновані заходи щодо підвищення ефективності діяльності компанії, такі як оптимізація виробництва, розвиток нових продуктів, пошук нових ринків збуту, покращення маркетингових стратегій та збільшення інвестицій до розвитку компанії. Розроблено індивідуальний план заходів для підвищення ефективності діяльності АТ «МОТОР СІЧ», який включає вісім основних кроків. В цьому плані враховані внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на розвиток підприємства. Для залучення нових клієнтів та розвитку на міжнародному ринку АТ «МОТОР СІЧ» нами запропоновано використовувати покращену маркетингову стратегію.

Для більш успішної комерційної діяльності, підприємству потрібно підвищити ефективність рекламних заходів, з метою привернення уваги нових клієнтів та збільшення товарообігу компанії, тому нами запропоновано впровадження нових видів реклами.

В результаті грамотно проведеної рекламної компанії в середньому можна очікувати збільшення товарообігу підприємств даного сектора від 2 до 5%. Оскільки у АТ «МОТОР СІЧ» сума товарообігу досить велика, то виходимо з середнього показника - 3% в рік.

У зв'язку з цим, величина приросту виручки для АТ «МОТОР СІЧ» від запровадження нових видів реклами може скласти 29 087 187 тис. грн.

Чистий ефект від запровадження нових видів реклами складає 29 084 347 тис. грн. після відрахування витрат на рекламу.

За результатами прогнозу на 2023 рік, АТ «Мотор Січ» буде мати стабільну фінансову стійкість з коефіцієнтом автономії 73,84%, що свідчить про високу самодостатність компанії. Коефіцієнт фінансової стійкості залишиться на рівні 0,85%, що означає, що компанія здатна виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно.

Оцінювати ефективність діяльності АТ «МОТОР СІЧ» під час воєнного стану є складним завданням, оскільки військовий конфлікт вплинув на роботу підприємства та його фінансові показники. Однак, можна зробити припущення, що компанія, яка спеціалізується на виробництві літаків та вертольотів, може отримати користь від підвищеного попиту на свою продукцію в умовах воєнного конфлікту.

Отже, можна зробити висновок, що запропоновані заходи дозволять АТ "Мотор Січ" збільшити свою ефективність та покращити своє становище на ринку. Реалізація цих заходів допоможе компанії зберегти лідерство у своїй галузі та забезпечити стійкий розвиток у майбутньому.

ВИСНОВКИ

Оцінка ефективності діяльності підприємства є важливим етапом управління бізнесом. Це процес, який дозволяє визначити, наскільки добре підприємство виконує свої цілі та завдання.

В результаті проведеного дослідження теоретичних аспектів підвищення ефективності діяльності підприємства, можна зробити висновок, що в сучасних умовах конкурентного ринку, діяльність підприємства має бути орієнтована на досягнення максимальної ефективності в умовах обмежених ресурсів. Для цього важливо застосовувати комплексний підхід до управління, де враховуються різні аспекти - від управління персоналом та маркетингу до фінансового та операційного управління.

Теоретичні аспекти підвищення ефективності діяльності підприємства включають в себе дослідження різних підходів до управління, від традиційних методів до інноваційних стратегій. Для підвищення ефективності діяльності підприємства важливо використовувати сучасні технології та методи, такі як інформаційні технології, управління якістю, Lean-менеджмент, Business Process Reengineering та інші.

Підсумовуючи можна зазначити, що для оцінки результатів господарської діяльності фірми використовується набір показників ефективності господарської діяльності фірми, а саме прибуток, рентабельність реалізації продукції, рентабельність активів, рентабельність власного і позикового капіталу та прибутковість акціонерного капіталу.

Розглянувши фактори, які впливають на ефективність діяльності підприємства, можна зробити висновок, що успіх на ринку залежить від комплексного поєднання різних факторів - наявності кваліфікованого персоналу, ефективної маркетингової стратегії, конкурентоспроможності продукту або

послуги, інноваційності та технологічної оснащеності виробництва, фінансової стійкості та інших. Важливо забезпечувати постійне вдосконалення цих факторів та їх поєднання для досягнення максимальної ефективності діяльності підприємства та забезпечення його успішного розвитку на ринку.

Отже, знання теоретичних аспектів підвищення ефективності діяльності підприємства є важливим елементом для успішного управління підприємством. Використання сучасних технологій та методів управління сприятиме досягненню максимальної ефективності та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Акціонерне товариство "Мотор Січ" - це одне з найбільших підприємств України, що займається розробкою, виробництвом та продажем авіаційної, промислової та сільськогосподарської техніки. Компанія була заснована у 1907 році в місті Запоріжжя і має довгу історію успіху та інновацій.

Аналізуючи основні фінансово-економічні показники діяльності АТ «МОТОР СІЧ», можна зробити висновок, що підприємство продовжує демонструвати позитивні результати в діяльності. За період з 2016 по 2021 роки виручка від реалізації продукції зросла більше ніж у 2,5 рази, досягнувши 7,7 млрд. грн. за 9 місяців 2021 року. Чистий прибуток також збільшився з 304,7 млн. грн. у 2017 році до 926,5 млн. грн. за 9 місяців 2021 року.

Проте, витрати на 1 грн. реалізованої продукції зросли на 63,91% з 2016 по 2021 роки, що може вказувати на збільшення виробничої собівартості та складнощі у здійсненні ефективного виробництва. Також відбулось зменшення чисельності персоналу на 35,23% за цей період, що в останні роки пов'язано з загостренням воєнно-політичної ситуації в країні.

У цілому, АТ «МОТОР СІЧ» має потужний потенціал для розвитку та збереження лідерської позиції на ринку авіаційної техніки. Проте, компанія повинна бути готовою до змін в економічному та правовому середовищі та активно розвиватися, щоб залишатися конкурентоспроможною.

В результаті проведеного аналізу діяльності АТ «МОТОР СІЧ» було виявлено, що компанія має певні резерви для підвищення своєї ефективності. Для цього необхідно зосередитися на розвитку інноваційних технологій, покращенні якості продукції, підвищенні продуктивності праці та ефективності управління.

Також важливим фактором є розвиток інфраструктури та встановлення партнерських відносин з іншими компаніями. Усі ці заходи допоможуть АТ «МОТОР СІЧ» збільшити свій ринковий потенціал та зайняти більш стійке положення на ринку.

Отримані результати дослідження можуть бути використані для розробки стратегії розвитку компанії та впровадження певних заходів для підвищення її ефективності.

Отже, авіабудівна галузь України має низку проблем, які потребують комплексного рішення та підтримки з боку держави та бізнесу. Важливо забезпечити достатній рівень фінансування, інвестувати у модернізацію виробництва та підвищення кваліфікації робочої сили, а також розвивати інфраструктуру та зменшувати залежність від зовнішніх постачальників.

На основі проведеного аналізу ефективності діяльності АТ "Мотор Січ" можна зробити висновок, що компанія має стійку фінансову позицію на ринку, але для покращення свого становища необхідно вдосконалювати свою стратегію та використовувати ресурси ефективніше.

У третьому розділі дипломної роботи були запропоновані заходи щодо підвищення ефективності діяльності компанії, такі як оптимізація виробництва, розвиток нових продуктів, пошук нових ринків збуту, покращення маркетингових стратегій та збільшення інвестицій до розвитку компанії. Розроблено індивідуальний план заходів для підвищення ефективності діяльності АТ «МОТОР СІЧ», який включає вісім основних кроків. В цьому плані враховані внутрішні та зовнішні фактори, які впливають на розвиток підприємства. Для

залучення нових клієнтів та розвитку на міжнародному ринку АТ «МОТОР СІЧ» нами запропоновано використовувати покращену маркетингову стратегію.

Для більш успішної комерційної діяльності, підприємству потрібно підвищити ефективність рекламних заходів, з метою привернення уваги нових клієнтів та збільшення товарообігу компанії, тому нами запропоновано впровадження нових видів реклами.

В результаті грамотно проведеної рекламної компанії в середньому можна очікувати збільшення товарообігу підприємств даного сектора від 2 до 5%. Оскільки у АТ «МОТОР СІЧ» сума товарообігу досить велика, то виходимо з середнього показника - 3% в рік.

У зв'язку з цим, величина приросту виручки для АТ «МОТОР СІЧ» від запровадження нових видів реклами може скласти 29 087 187 тис. грн.

Чистий ефект від запровадження нових видів реклами складає 29 084 347 тис. грн. після відрахування витрат на рекламу.

За результатами прогнозу на 2023 рік, АТ «Мотор Січ» буде мати стабільну фінансову стійкість з коефіцієнтом автономії 73,84%, що свідчить про високу самодостатність компанії. Коефіцієнт фінансової стійкості залишиться на рівні 0,85%, що означає, що компанія здатна виконувати свої фінансові зобов'язання вчасно.

Оцінювати ефективність діяльності АТ «МОТОР СІЧ» під час воєнного стану є складним завданням, оскільки військовий конфлікт вплинув на роботу підприємства та його фінансові показники. Однак, можна зробити припущення, що компанія, яка спеціалізується на виробництві літаків та вертольотів, може отримати користь від підвищеного попиту на свою продукцію в умовах воєнного конфлікту.

Отже, можна зробити висновок, що запропоновані заходи дозволять АТ "Мотор Січ" збільшити свою ефективність та покращити своє становище на

ринку. Реалізація цих заходів допоможе компанії зберегти лідерство у своїй галузі та забезпечити стійкий розвиток у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук, В.Г. (2005). Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, практика, аналіз: монографія. Київ: КНЕУ, 292 с.
2. Бабенко, В. (2015). Фінансовий аналіз діяльності підприємства як основа його ефективного управління. Економіка і регіон, 4(51), С. 21-25.
3. Барановська, О. (2017). Оцінка ефективності діяльності підприємства на основі методів бюджетування та контролінгу. Економічний часопис -XXI, 1-2(2), С.28-31.
4. Бодрова, О. (2018). Підвищення ефективності діяльності підприємства в умовах глобалізації економіки. Економічний вісник Донбасу, 4(56), С. 76-81.
5. Бродовський, В. М. (2018). Економічна ефективність відновлення виробничих потужностей підприємства. Економічний часопис -XXI, 1-2(1), С. 22-25.
6. Гаврилюк, О. (2019). Методи підвищення ефективності діяльності підприємства в умовах нестабільності ринку. Маркетинг і менеджмент інновацій, 2, С. 52-59.
7. Грищенко, О. (2017). Управління персоналом на підприємстві як фактор підвищення ефективності діяльності. Економічний часопис -XXI, 1-2(1), С. 68-71.
8. Гурська, О. (2018). Роль інновацій у підвищенні ефективності діяльності підприємства. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка", 14(4), С. 46-51.
9. Дейнеко, І. (2016). Маркетингові стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства. Економічний простір, 142, С. 47-52.
10. Джулай, О. (2019). Управління фінансами як фактор підвищення ефективності діяльності підприємства. Економічний вісник, 4(33), - С.70.

11. Денисова, Н. (2017). Стратегічне управління підприємством як фактор підвищення ефективності діяльності. Економічний вісник НТУУ "КПІ", 2, С. 68-73.
12. Діденко, В. (2015). Оцінка ефективності діяльності підприємства як фактор підвищення його конкурентоспроможності. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка», 14(3), С. 65-70.
13. Загородній, А.Г. (2007). Фінансово-економічний словник./ Загородній А.Г., Вознюк Г.Л.// Київ: Знання, 1072 с.
14. Закон України "Про акціонерні товариства" від вересня 2008 року № 514-VI.
15. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16 липня 1999 року № 996-XIV.
16. Закон України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців" від 15 травня 2003 року № 755-IV.
17. Закон України "Про захист персональних даних" від 01 червня 2010 року № 2297-VI.
18. Іванова, Н. (2016). Методи оцінки ефективності діяльності підприємства. Економіка і прогнозування, 4, С. 32-42.
19. Клявер, І. (2016). Роль інновацій у підвищенні ефективності діяльності підприємства. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 29, 67-73.
20. Ковальов, В. (2019). Підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства. Економічний простір, 145, С. 53-58.
21. Коваленко, А. (2016). Маркетингові стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства. Економічний простір, 135, С. 58-63.
22. Кириченко, О. (2019). Підвищення ефективності управління виробництвом на підприємстві. Економіка та держава, 10, С. 41-44.

23. Кравченко, Л. (2018). Роль управління персоналом у підвищенні ефективності діяльності підприємства. Вісник Хмельницького національного університету, 2(1), С. 79-84.
24. Левченко, І. (2017). Підвищення ефективності діяльності підприємства за допомогою управління якістю. Економічний часопис-XXI, 3-4(2), С. 15-25.
25. Мазур, Н. (2017). Підвищення ефективності діяльності підприємства на основі використання інноваційних технологій. Економічний вісник, 1(31), С. 47-51.
26. Маркіна, І.А. (2013). Методологічні питання ефективності управління. Фінанси України № 6. С. 24–32.
27. Міщенко, І. (2018). Підвищення ефективності діяльності підприємства на основі інтеграції з європейськими ринками. Економічний простір, 144, 56-60.
28. Михайленко, Г. (2018). Оцінка ефективності діяльності підприємства на основі балансового звіту. Економічний часопис-XXI, 1-2(1), С. 81-85.
29. Мороз, Ю. (2016). Управління запасами як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства. Економіка і прогнозування, 3, С. 86-92.
30. Новак, І. (2019). Управління фінансовими ресурсами підприємства як основа підвищення його ефективності. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука», 2(56), С. 62-64.
31. Носенко, І. (2017). Управління фінансовими ресурсами підприємства як фактор підвищення його конкурентоспроможності. Економічний вісник, 2(42), С.54-58.
32. Орловська, О. (2018). Маркетингові стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства. Економічний простір, 152, С. 45-50.
33. Офіційний сайт АТ «Мотор Січ» - <https://www.motorsich.com/>.

34. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг - <https://www.nfp.gov.ua/>.
35. Офіційний сайт Національного банку України - <https://bank.gov.ua/>.
36. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України - <https://sfs.gov.ua/>.
37. Палагнюк, О. (2018). Оцінка ефективності діяльності підприємства на основі методів аналізу фінансової звітності. Економічний вісник, 3(32), С. 58-62.
38. Пасека, Д.В. (2014). Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства. / Пасека Д.В., Гринько Т.В.// URL: http://confcontact.com/2014_04_25_ekonomika_i_menedgment/tom4/48_Paseka.htm.
39. Савченко, В. (2016). Оцінка ризиків діяльності підприємства як інструмент підвищення його ефективності. Економіка України, 12, С. 33-38.
40. Солодовнікова, О. (2017). Інноваційні методи підвищення ефективності діяльності підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії, 3(19), С. 97-101.
41. Степаненко, І. (2019). Підвищення ефективності діяльності підприємства на основі управління персоналом. Економічний вісник, 2(38), С. 32-36.
42. Степанова, Л. (2015). Використання інноваційх технологій на підприємстві як шлях підвищення ефективності діяльності. Економічний часопис-XXI, 1-2(1), С.31-35.
43. Тарасенко, Л. (2016). Кадровий менеджмент як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ, 4(66), С. 33-38.
44. Харченко, О. (2016). Фінансовий аналіз діяльності підприємства як інструмент підвищення ефективності управління. Вісник Хмельницького національного університет, 3(2), С. 85-89.

45. Чернявська, Н. (2017). Підвищення ефективності діяльності підприємства за допомогою управління проектами. Вісник Львівської комерційної академії, 1(49), С. 101-106.
46. Шевченко, І. (2019). Формування стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства на основі аналізу конкурентної середовища. Маркетинг і менеджмент інновацій, 1, С. 74-81.
47. Яковлєва, О. (2015). Управління якістю як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства. Економічний простір, 121, С. 50-55.

ДОДАТКИ

**Публічне акціонерне товариство
«МОТОР СІЧ»**

Консолідована фінансова звітність
станом на та за 9 місяців, що
закінчилися 30 вересня 2021 р. та 30
вересня 2020 р.

Публічне акціонерне товариство «МОТОР СІЧ»
Консолідована фінансова звітність станом на та за 9 місяців, що закінчились 30 вересня 2021 р. та 30 вересня 2020 р.

Дата (рік, місяць, день) 2021 10 01 за ЄДРПОУ 14307794
 Територія Публічне акціонерне товариство «Мотор Січ» за КОАТУУ 2310137500
 Організаційно-правова форма господарювання Публічне акціонерне товариство за КОПФГ 230
 Вид економічної діяльності Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування за КВЕД 30.30
 Середня кількість працівників 16615 Адреса пр. Моторобудівників, 15, м. Шевченківський, Запорізька область, 69068, Україна, телефон 0617204211
 Одиниця виміру: у тисячах гривень
 Складено (зробити позначку “v” у відповідній клітинці):

за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку за Міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на 31 грудня 2020 р. та 30 вересня 2021 р.**

Форма № 1-к

Код за ДКУД 1801007

Актив	Код рядка	31 грудня 2020 року (перераховано)	30 вересня 2021 року
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	5 059	3 303
первісна вартість	1001	18 904	21 214
накопичена амортизація	1002	(13 845)	(17 911)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 142 480	826 854
Основні засоби:	1010	6 460 679	6 248 626
первісна вартість	1011	12 782 649	13 321 165
знос	1012	(6 321 970)	(7 072 539)
Інвестиційна нерухомість	1015	25 958	24 359
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	40 100	40 100
Знос інвестиційної нерухомості	1017	(14 142)	(15 741)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	18 073	17 374
інші фінансові інвестиції	1035	16 326	9 438
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	26 846	26 846
Гудвіл	1050	-	-
Інші необоротні активи	1090	26 323	67 424
Усього за розділом I	1095	7 721 744	7 224 224

Публічне акціонерне товариство «МОТОР СІЧ»

Консолідована фінансова звітність станом на та за 9 місяців, що закінчились 30 вересня

Актив	Код рядка	31 грудня 2021 року (перераховано)	30 вересня 2020 р.
1	2	3	4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	14 416 745	15 577 484
Виробничі запаси	1101	4 789 651	5 360 770
Незавершене виробництво	1102	9 211 261	9 804 080
Готова продукція	1103	404 967	402 972
Товари	1104	10 866	9 662
Поточні біологічні активи	1110	6	2
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1 686 400	1 883 350
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	651 308	1 141 608
з бюджетом	1135	130 789	178 650
у тому числі з податку на прибуток	1136	30 915	28 416
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	516	447
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	386 392	400 081
Поточні фінансові інвестиції	1160	16 828	22 509
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 623 155	1 092 085
Готівка	1166	2 079	1 726
Рахунки в банках	1167	1 620 371	1 090 352
Витрати майбутніх періодів	1170	2	-
Інші оборотні активи	1190	1 499 754	1 626 122
Усього за розділом II	1195	20 411 895	21 922 338
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	219	63
Баланс	1300	28 133 858	29 146 625

Публічне акціонерне товариство «МОТОР СІЧ»

Консолідована фінансова звітність станом на та за 9 місяців, що закінчились 30 вересня

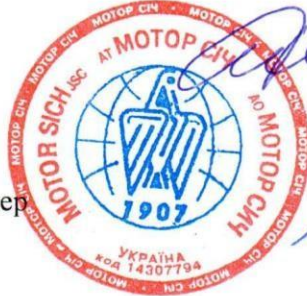
Пасив	Код рядка	31 грудня 2021 року (перераховано)	30 вересня 2020 р. 30 вересня 2021 року
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	280 529	280 529
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	1 623 967	1 623 967
Емісійний дохід	1411	420 390	420 390
Накопичені курсові різниці	1412	(164)	(164)
Резервний капітал	1415	71 315	71 315
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	18 223 197	19 143 246
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	(1 387)	(1 387)
Інші резерви	1435		
Неконтрольована частка	1490	254	232
Усього за розділом I	1495	20 197 875	21 117 902
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	343 508	366 244
Довгострокові кредити банків	1510	54 647	140 777
Інші довгострокові зобов'язання	1515	2 045 633	2 044 775
Довгострокові забезпечення	1520	133 108	133 102
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	864 003	629 726
Благодійна допомога	1526	-	-
Усього за розділом II	1595	3 440 899	3 314 624

Публічне акціонерне товариство «МОТОР СІЧ»

Консолідована фінансова звітність станом на та за 9 місяців, що закінчилися 30 вересня

Пасив	Код рядка	31 грудня 2020 року (перераховано)	30 вересня 2021 року
1	2	3	4
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	423 638	132 880
Векселі видані	1605	103	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	152 979	95 699
товари, роботи, послуги	1615	731 358	700 683
розрахунками з бюджетом	1620	80 042	66 061
у тому числі з податку на прибуток	1621	69 978	25 011
розрахунками зі страхування	1625	41 635	49 587
розрахунками з оплати праці	1630	129 720	130 625
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	2 759 308	3 329 593
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	26 511	26 508
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	99 382	121 003
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	50 408	61 460
Усього за розділом III	1695	4 495 084	4 714 099
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	28 133 858	29 146 625

Керівник



С.А. Войтенко

Головний бухгалтер

О.П. Касьян

Публічне акціонерне товариство

«МОТОР СІЧ» Консолідована фінансова звітність станом на та за 9 місяців, що

Дата (рік, місяць, день)

2021 10 01

Підприємство **Публічне акціонерне товариство «Мотор Січ»**

за ЄДРПОУ

14307794

Консолідований звіт про фінансові результати

(Звіт про сукупний дохід)

за 9 місяців, що закінчились 30 вересня 2021 р. та 30 вересня 2020 р.

Форма № 2-к

Код за ДКУД

1801008

**I. ФІНАНСОВІ
РЕЗУЛЬТАТИ**

Стаття	Рядок	9 місяців 2021 року	9 місяців 2020 року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	9 695 729	7 699 550
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(6 320 247)	(4 497 058)
Валовий:			
прибуток	2090	3 375 482	3 202 492
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	534 090	922 761
дохід від використання коштів вивільнених від оподаткування	2123	224 341	
Адміністративні витрати	2130	(1 155 325)	(833 049)
Витрати на збут	2150	(477 778)	(367 700)
Інші операційні витрати	2180	(1 198 319)	(1 254 364)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	-	
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 078 150	1 670 140
збиток	2195	-	-
Доход від участі в капіталі	2200	18	
Інші фінансові доходи	2220	1 509	1 806
Інші доходи	2240	138 652	78 210
Дохід від благодійної допомоги	2241	-	
Фінансові витрати	2250	(199 373)	(174 673)
Втрати від участі в капіталі	2255	(768)	
Інші витрати	2270	(1 411)	(499 465)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 016 777	1 076 018
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(96 750)	(149 555)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	920 027	926 463
збиток	2355	-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Рядок	9 місяців 2021 року	9 місяців 2020 року
1	2	3	
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	
Накопичені курсові різниці	2410	-	
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	
Інший сукупний дохід	2445	-	
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом:	2455	-	
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355, 2460)	2465	920 027	926 463
Чистий прибуток (збиток), що належить:			
власникам материнської компанії	2470	920 049	926 531
неконтрольованій частці	2475	(22)	(68)
Сукупний дохід, що належить:			
власникам материнської компанії	2480	920 049	926 531
неконтрольованій частці	2485	(22)	(68)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Рядок	9 місяців 2021 року	9 місяців 2020 року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	5 014 205	3 466 908
Витрати на оплату праці	2505	2 311 350	1 891 648
Відрахування на соціальні заходи	2510	489 983	402 440
Амортизація	2515	795 811	744 558
Інші операційні витрати	2520	2 795 957	2 758 813
Разом	2550	11 407 306	9 264 367

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Рядок	9 місяців 2021 року	9 місяців 2020 року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2 077 738	2 077 738
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2 077 738	2 077 738
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	442,80222	445,89982
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	442,80222	445,89982
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер





С.А. Войтенко

О.П. Касьян

Публічне акціонерне товариство

«МОТОР СІЧ» Консолідована фінансова звітність станом на та за 9 місяців, що закінчилися 30 вересня 2021 р. та 30 вересня 2020 р. **Консолідований звіт про фінансові результати**

Підприємство **Публічне акціонерне товариство «Мотор Січ»** за ЄДРПОУ **14307794**

**Консолідований звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 9 місяців, що закінчилися 30 вересня 2021 р. та 30 вересня 2020 р.**

Форма № 3-к

Код за ДКУД

1801009

Стаття	Рядок	9 місяців 2021 року	9 місяців 2020 року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	7 230 432	2 440 565
Повернення податків і зборів	3005	505 852	449 924
у тому числі податку на додану вартість	3006	505 750	449 919
Цільового фінансування	3010	43 672	49 960
Надходження від отримання субсидій і дотацій	3011	201	
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	3 578 864	5 593 707
Надходження від повернення авансів	3020	100 098	16 835
Надходження відсотків за залишковими коштами на поточних рахунках	3025	2 543	2 646
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	
Надходження від операційної оренди	3040	11 634	8 979
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	
Інші надходження	3095	127 363	116 333
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(461 083)	(390 565)
Праці	3105	(1 827 109)	(1 478 321)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(509 338)	(416 616)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(606 977)	(513 679)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(147 306)	(116 555)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(2 641)	(3 645)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(457 030)	(393 479)
Витрачання на оплату авансів	3135	(7 227 666)	(4 541 845)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(520 313)	(40 300)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(20 678)	(3 960)
Інші витрачання	3190	(461 608)	(428 233)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	(34 314)	865 430

Публічне акціонерне товариство

Стаття	Рядок	9 місяців 2021 року	9 місяців 2020 року
1	2	3	4
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	7 173
необоротних активів	3205	75	243
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	141	169
дивідендів	3220	-	240
Надходження від деривативів	3225	-	
Надходження від погашення позик	3230	-	9 795
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	
Інші надходження	3250	12 622	223
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	-	(6 372)
необоротних активів	3260	(191 954)	(124 326)
Виплати за деривативами	3270	-	
Витрати на надання позик	3275	(1 300)	(770)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	-	
Інші платежі	3290	-	(3 256)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(180 416)	(116 881)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	-	
Отримання позик	3305	145 225	166 042
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	
Інші надходження	3340	-	
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	-	
Погашення позик	3350	(359 981)	(436 942)
Сплату дивідендів	3355	(3)	(5 798)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(26 112)	(51 705)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	-	
Інші платежі	3390	(19 443)	(14 989)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(260 314)	(343 392)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	(475 044)	405 157
Залишок коштів на початок року	3405	1 623 155	761 127
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(56 026)	98 000
Залишок коштів на кінець року	3415	1 092 085	1 264 284

Керівник

С.А. Войтенко

Головний бухгалтер

О.П. Касьян



Підприємство

Публічне акціонерне товариство «Мотор Січ»Дата (рік, місяць, день)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2021	10	01
14307794		

Консолідований звіт про власний капітал за 9 місяців 2021 року

Форма № 4-к

Код за ДКУД

1801011

Стаття	Код рядка	Належить власникам материнської компанії								Неконтрольована частка	Всього
		Зарєстрований (пайовий) капітал	Капітал в дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Сальдо корегувань	4000	280 529	-	1 623 967	71 315	18 242 573	-	(1 387)	20 216 997	254	20 217 251
Корегування:											-
Зміна облікової політики	4005									-	
Виправлення помилок	4010					(19 376)			(19 376)	-	(19 376)
Інші зміни	4090									-	
Скоригований залишок на початок звітного року	4095	280 529	-	1 623 967	71 315	18 223 197	-	(1 387)	20 197 621	254	20 197 875
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100					920 049			920 049	(22)	920 027
Інший сукупний дохід за звітний період	4110		-	-					-	-	-
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111		-						-	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інвестицій	4112		-						-	-	-
Накопичені курсові різниці	4113			-					-	-	-
Частка іншого сукупного асоційованих та спільних підприємств	4114			-					-	-	-
Інший сукупний дохід	4116			-					-	-	-